

Užsienio šalių pasiekimų vertinimo sistemų analizė

Turinys

I. Įvadas	3
II. Šiaurės šalių pasiekimų vertinimo sistemų apžvalga	4
II.1. Danija.....	4
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	4
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	7
3. Išvados.....	7
4. Informacijos šaltiniai	8
II.2. Estija	9
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	9
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	11
3. Išvados.....	11
4. Informacijos šaltiniai	12
II.3. Norvegija	13
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	13
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	15
3. Išvados.....	16
4. Informacijos šaltiniai	16
II.4. Suomija.....	17
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	17
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	20
3. Išvados.....	22
III. Anglosaksiškos tradicijos šalių pasiekimų vertinimo sistemų apžvalga	24
III.1. Airija	24
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	24
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	28
3. Išvados.....	29

4. Informacijos šaltiniai:	29
III.2. Australija	31
1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu.....	31
2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	34
3. Išvados.....	35
III.3. Jungtinė Karalystė	36
1. Bendroji informacija	36
2. Vertinimo skalės	37
3. Išvados.....	44
IV. Apibendrinimai.....	44
1. Reglamentavimas	44
2. Skalė	44
3. Skalės apibūdinimas	45
4. Kokybės užtikrinimas.....	45
5. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose.....	46

I. Įvadas

Šia užsienio šalių pasiekimų vertinimo sistemų analize siekiama identifikuoti gerąsias užsienio šalių pasiekimų vertinimo praktikas.

Analizei pasirinkti dviem skirtingoms švietimo tradicijoms atstovaujantys šalių blokai:

- Šiaurės šalys: Danija, Estija, Norvegija ir Suomija;
- anglosaksišką tradiciją turinčios šalys: Airija, Australija ir Jungtinė Karalystė.

Šiaurės šalys pasirinktos, nes:

- turi panašią į Lietuvos švietimo sistemos reglamentavimo tradiciją, t. y. gana stipriai valstybiniu lygmeniu reglamentuojamos studijos ir su jomis susijusi veikla;
- jose sėkmingai įdiegta ir praktikoje taikoma studijų rezultatų paradigma;
- neseniai vykdė reformas, siekdamas atnaujinti savo sistemas, kad jos atitiktų Bolonijos proceso reikalavimus;
- jose gyvuoja panaši švietimo tradicija, turinti Humbolto švietimo sistemos modelio bruožų.

Anglosaksiškos tradicijos šalys pasirinktos, nes:

- praktikoje taiko pasiekimų vertinimo susiejimą su lygmenimis (kas yra numatyta 2017 m. įsigaliojusiam Lietuvos mokslo ir studijų įstatyme);
- turi gilią pagal Bolonijos procesą diegiamų įrankių, tokių kaip nacionalinės kvalifikacijų sąrangos, studijų rezultatai, naudojimo tradiciją.

Tikimasi, kad ši analizė padės identifikuoti ir perimti geriausius abiejų šių vertinimo tradicijų aspektus ir pasiūlyti juos taikyti Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje.

Analizė apima kiekvienos iš minėtų šalių pasiekimų vertinimo sistemos apžvalgą (reglamentavimą valstybiniu lygmeniu ir pasiekimų vertinimo taikymą aukštosiose mokyklose), apibendrinimus, išvadas ir rekomendacijas. Pažymėtina, kad analizė atlikta remiantis tik viešai prieinamais informacijos šaltiniais.

II. Šiaurės šalių pasiekimų vertinimo sistemų apžvalga

II.1. Danija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

1.1. Reglamentavimo forma

Švietimo ir mokslo ministro įsakymai dėl:

- Pasiekimų vertinimo skalės (*Karakterbekendtgørelsen*);
- baigiamųjų egzaminų:
  - skirtas universitetams,
  - skirtas profesinėms aukštojo mokslo programoms.

Šios analizės tikslais gilintasi į pasiekimų vertinimo skalės ir baigiamųjų egzaminų tvarką, skirtą universitetams, nes profesinėms aukštosioms mokykloms skirta baigiamųjų egzaminų tvarka nėra išversta į anglų kalbą.

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

Skalė

Naudojama 7 balų pasiekimų vertinimo skalė, kurioje yra 5 patenkinami ir 2 nepatenkinami įvertiniai:

12: <i>For an excellent performance</i>	Išlaikyta
10: <i>For a very good performance</i>	
7: <i>For a good performance</i>	
4: <i>For a fair performance</i>	
02: <i>For a minimally adequate performance</i>	
00: <i>For an inadequate performance</i>	Neišlaikyta
-3: <i>For an unacceptable performance</i>	

Dalykas taip pat gali būti įvardijamas kaip išlaikytas ar neišlaikytas, bet toks įvertis gali būti taikomas ne daugiau nei trečdaliui visų egzaminų.

Kokybinis skalės apibūdinimas

Pateikiamas bendras kiekvieno įvertinio aprašymas per sąsają su atitiktimi programos ar dalyko tikslams:

The grade 12 is given for an excellent performance displaying a high level of command of all aspects of the relevant material, with no or only a few minor weaknesses.

The grade 10 is given for a very good performance displaying a high level of command of most aspects of the relevant material, with only minor weaknesses.

The grade 7 is given for a good performance displaying good command of the relevant material, but also some weaknesses.

The grade 4 is given for a fair performance displaying some command of the relevant material, but also some major weaknesses.

The grade 02 is given for a performance meeting only the minimum requirements for acceptance.

The grade 00 is given for a performance which does not meet the minimum requirements for acceptance.

The grade -3 is given for a performance which is unacceptable in all respects.

Kiti skalę apibūdinantys parametrai

Procentinis pasiskirstymas

Nacionaliniu lygmeniu nustatyta, kad, rašant įvertinimus, neturėtų būti siekiama konkretaus procentinio pasiskirstymo. Visgi, 2013 metais atlikta analizė leidžia daryti išvadą, jog tikimasi, kad nuoseklus ir tinkamas pasiekimų vertinimo sistemos taikymas didelėse grupėse užtikrins atitiktį ECTS numatytam pasiskirstymui.

Kiekybinė tikslų pasiekimo išraiška (dažniausiai išreiškiama procentais)

Nenumatyta ir neminima nei nacionaliniu lygmeniu, nei peržiūrėtose aukštųjų mokyklų interneto svetainėse.

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

Galima identifikuoti bent 3 skirtingus įrankius, kuriais nacionaliniu lygmeniu siekiama užtikrinti pasiekimų vertinimo aukštosiose mokyklose kokybę:

- Išoriniai egzaminuotojai

Įprastai bent trečdalyje egzaminų dalyvauja išoriniai egzaminuotojai, kurie užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu būtų laikomasi tų pačių standartų ir išlaikomas skalės naudojimo nuoseklumas.

Visi išoriniai egzaminuotai priklauso išorinių egzaminuotojų grupei, skiriamai *Danish Agency for Universities and Internationalisation*. Išorinių egzaminuotojų grupės skirstomos pagal kuruojamas kryptis ar specializaciją. Egzaminuotojams keliami atitinkami reikalavimai, pavyzdžiui, bent dalis jų turėtų būti potencialių darbdavių atstovai, turėtų būti išlaikoma lyčių pusiausvyra.

Išoriniai egzaminuotojai ne tik dalyvauja egzaminuose, bet ir teikia rekomendacijas dėl pasiekimų vertinimo metodų, ruošia metines ataskaitas apie universitetų veiklą, palaiko nuolatinį dialogą su aukštosiomis mokyklomis.

- Apskundimo nacionaliniu lygmeniu galimybė

Nacionaliniu lygmeniu yra numatyta, kad aukštosios mokyklos sprendimas dėl pasiekimų vertinimo gali būti apskųstas institucijai fakulteto lygmeniu. Studentui nesutinkant su institucijos sprendimu dėl pateiktos apeliacijos, sprendimą galima apskųsti Danijos švietimo ir mokslo ministerijai.

- Įtraukimas į akreditavimo procesus

Akredituojant institucijas ar programas atsižvelgiama į tai, kaip dera nacionalinės kvalifikacijos sąrangos, programos ir konkretaus dalyko numatyti studijų rezultatai bei numatytas jų pasiekimo įvertinimas.

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos nacionaliniu lygmeniu

Nurodoma, kad:

- pasiekimų vertinimas turėtų remtis konkrečiam dalykui suformuluotais akademiniiais reikalavimais, t. y. kokių lygmeniu yra pasiekti numatyti dalyko studijų rezultatai;
- pasirinkta egzaminavimo forma turėtų atspindėti dalyko tikslus, turinį ir darbo metodus.

Išsamiai aprašoma baigiamųjų egzaminų organizavimo ir administravimo aukštesiose mokyklose tvarka:

- egzaminavimo būdai ir formos (tarp jų ir kalba, specialiųjų sąlygų sudarymas);
- egzaminų administravimas (registracija, egzaminavimas nuotoliniu būdu, disciplininės nuobaudos ir pan.);
- perlaikymo galimybės, apskundimo tvarka;
- studentų darbų intelektualinės nuosavybės teisių užtikrinimas;
- išorinių egzaminuotojų veikla ir vidinių ir išorinių egzaminuotojų santykis;
- kita.

Suformuluoti aspektai, kuriuos turėtų nusistatyti pačios aukštosios mokyklos ir aprašyti juos kiekvienam iš dėstomų kursų, dalykų:

- dalyko tikslai, studijų rezultatai ir pasiekimų vertinimo kriterijai;
- egzaminavimo ir egzaminų vertinimo taisyklės (apimančios egzaminavimo formas, egzaminų organizavimo aspektus, perlaikymą ir pan.).

Numatytos tam tikros sistemos naudojimą ir interpretavimą palengvinančios nuostatos:

- senos ir naujos pasiekimų vertinimo sistemų sulyginimo skalė;
- kiekvieno iš įverčių ECTS atitikmuo;
- reikalavimas, kad išduodamuose dokumentuose šalia įverčio pagal nacionalinę skalę aukštoji mokykla pateiktų įverčio ECTS atitikmenį.

Numatyta galimybė ministerijai leidus nesilaikyti tam tikrų teisės aktų nuostatų.

1.5. Kontekstas ir pasiekimų vertinimo tradicija

- Aprašoma skalė pradėta naudoti 2007 m. siekiant:
  - užtikrinti skalės susiejimą su programos tikslais;
  - palengvinti Danijoje pasiektų įverčių pripažinimą kitose šalyse.
- Iki 2007 metų naudota skalė pasiekimus aprašė per bendrą asmens gebėjimų demonstravimą¹. Dabartinė skalė susiejama su programos tikslais, t. y. vertinama ne tai, kaip studentas pasirodo bendrai, bet kaip jo pasiekti rezultatai atitinka dalykui suformuotus reikalavimus.
- Danijoje tradiciškai pasiekimų vertinimas aukštajame moksle rėmėsi baigiamuoju egzaminu ir ne visais atvejais buvo numatyti tarpiniai vertinimai pažymiu. Teigiama, kad dėl to tarp studentų ir

¹ Pvz., „exceptionally independent and excellent performance“ ar „given for independent and excellent performance“.

dėstytojų susiformavo neautoritarinis santykis². Iš kitos pusės, studentams yra žinoma, kad aukštojo mokslo baigimui keliami aukšti reikalavimai³, nes Danija, ypač iki naujos vertinimo skalės įvedimo, galėtų būti priskirta prie šalių, kuriose studentams nėra dažnai rašomi aukšti įverčiai.

2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Danija yra viena iš šalių, kuriose daugelis pasiekimo vertinimo aspektų yra reglamentuojami nacionaliniu lygmeniu. Visgi, kadangi reglamentuoti tam tikri reikalavimai aukštosioms mokykloms ir pasiekimų vertinimas yra pagrįstas programai ir (ar) dalykui keliamais reikalavimais, jos teikia gana smulkią informaciją apie studentų pasiekimų vertinimo sistemą.

University of Southern Denmark (SDU) pavyzdys

- Išsamiai aprašoma bendra universiteto pasiekimų vertinimo tvarka: http://www.sdu.dk/en/information_til/studerende_ved_sdu/eksamen/generelt_om_eksamen
- Prie studijų programos aprašoma:
  - studijų programos tikslai ir egzaminų reikalavimai: http://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/fakulteterne/teknik/studieordninger/kap_1til8_dipling/uk-dipling-studieordning_nye_170110.pdf?la=en
  - kompetencijų profilis ir egzaminų reikalavimai: http://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/fakulteterne/teknik/studieordninger/kap9_diplom/mechatronicsbenge15v10.pdf
  - kiekvieno iš dalykų aprašas, apimantis numatytus studijų rezultatus, mokymosi formą ir pasiekimų vertinimą: http://www.sdu.dk/en/om_sdu/fakulteterne/teknik/ledelse_administration/administration/studieordninger_a/mekatronik_dipling/moduler_f17.

3. Išvados

Pasiekimų vertinimo sistema yra išsamiai reglamentuota nacionaliniu lygmeniu. Visgi, reglamentavimas koncentruojasi ne į dalykinius, metodinius, bet į administracinius pasiekimų vertinimo ir į reikalavimų aukštosioms mokykloms aspektus. Pagrindinė metodinė nuostata, atsispindinti ir skalės aprašyme, ir lydinčiuose dokumentuose, įtvirtina tai, jog pasiekimo vertinimo pagrindu studijų programai suformuluoti siekiami tikslai, todėl pasiekimų vertinimas yra pagrįstas studijų rezultatais.

Toks pasiekimų vertinimo modelis yra paskata aukštosioms mokykloms aiškiai suformuluoti ir komunikuoti programos tikslus, studijų rezultatus, pasiekimų vertinimo kriterijus ir taikomus pasiekimų vertinimo metodus.

Sistemos nuoseklumas ir nuolatinis tobulinimas užtikrinami per įgyvendintą kelių lygmenų kokybės ir priežiūros sistemą, kuri apima pagalbą bei konsultavimą.

---

² Hanne Leth Andersen et al. Assessment Methods and Practices in Higher Education in Denmark, //<http://www.dunnet.dk/media/120513/assessment-methods-and-practices-andersen-cozart-2014.pdf> ; prisijungimo data: 2017-01-09.

³ Idem

4. Informacijos šaltiniai

<http://eng.uvm.dk/Education/General/7-point-grading-scale>

<http://uvm.dk/Uddannelser/Paa-tvaers-af-uddannelserne/7-trins-skalaen/Anvendelse-af-7-trins-skalaen>

<https://exam.wikit.itu.dk/file/view/examinationorderno670pdf.pdf>

<http://www.dun-net.dk/media/120513/assessment-methods-and-practices-andersen-cozart-2014.pdf>

http://www.nokut.no/Documents/NOQA/Reports/Learning_outcomes_in_external_quality_assurance_approaches_NOQA_report_%20220413_250613.pdf

<http://ufm.dk/en/legislation/prevaling-laws-and-regulations/education/files/ministerial-order-on-the-grading-scale-and-other-forms-of-assessment.pdf>

<http://www.sdu.dk/>

<https://www.eva.dk/e-magasinet-evaluering/projekter/2012/evaluering-af-7-trins-skalaen/projektprodukter/7-trins-skalaen>

II.2. Estija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

1.1. Reglamentavimo forma

Vertinimo sistema reglamentuojama švietimo ir mokslo ministro įsakymu, kaip tai nustato Aukštojo mokslo įstatymas. Ministro įsakyme aprašoma studentų pasiekimų vertinimo skalė bei įgyvendinimo nuostatos. Papildomų reglamentuojančių dokumentų rasti nepavyko (daugelis teisės aktų nėra išversti į anglų kalbą, tad jų paieška sudėtinga).

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

Skalė

Visos Estijos aukštojo mokslo institucijos naudoja tokią pačią standartizuotą 6 balų vertinimo skalę:

5, arba A	Excellent	91–100 %	Išlaikyta
4, arba B	Very good	81–90 %	
3, arba C	Good	71–80 %	
2, arba D	Satisfactory	61–70 %	
1, arba E	Sufficient	51–60 %	
0, arba F	Insufficient	0–50 %	Neišlaikyta

Kai kurios institucijos naudoja skaitinę (0–5) vertinimo išraišką, kitos – raidinę (F–A). Aukštojo mokslo institucijoms leidžiama pasirinkti, tačiau įverčių reikšmė yra vienoda.

Visi raidine skale vertinami įverčiai vėliau verčiami į skaitinę skalę, nes pagal skaitinę skalę išreiškiami balai, kuriuos surinkus studentams skiriamos stipendijos ar suteikiami diplomai su pagyrimu (*Cum Laude*). Taip sukuriamas studentų palyginamumas.

Studijų dalykai taip pat gali būti vertinami nediferencijuotu vertinimo būdu – įskaitomis (įskaityta, neįskaityta). Tačiau nėra informacijos, ar įskaitos gali būti taikomos visiems dalykams, ar tik kažkokiai jų daliai. Svarbu paminėti, kad įskaitai (*P – pass*) gauti reikia surinkti ne 51 %, o įgyvendinti visus prieš semestro pradžią dėstytojo iškeltus uždavinius. Todėl įvertis *pass/fail* negali būti verčiamas pažymiais, o pažymiai – *pass/fail* vertinimu.

Kokybinis skalės aprašymas

5, arba A	An outstanding and particularly broad-based level of achievement of the learning outcomes characterised by exceptional, free and creative use of the knowledge and skills;
4, arba B	A very high level of achievement of the learning outcomes characterised by proper and

	creative use of the knowledge and skills. More specific and detailed elements of knowledge and skills may reveal certain errors that are neither substantive nor serious;
3, arba C	A high level of achievement of the learning outcomes characterised by proper use of knowledge and skills. More specific and detailed elements of knowledge and skills may manifest certain uncertainty and imprecision;
2, arba D	A sufficient level of achievement of the learning outcomes characterised by the ability to use the knowledge and skills in typical situations, non-typical situations reveal gaps and uncertainty;
1, arba E	A minimally acceptable level of achievement of the learning outcomes characterised by a limited ability to use the knowledge and skills in typical situations, non-typical situations reveal considerable gaps and uncertainty;
0, arba F	The knowledge and skills acquired by the student are below the minimum required level.

Kiti skalę apibūdinantys parametrai

Procentinis pasiskirstymas

Nors skalė panaši į ECTS skalę, tačiau kitaip, nei ECTS rekomendacijose, vertinant studentus Estijoje nėra reikalaujama jokio procentinio pasiskirstymo, o visi studentai ir jų studijuojami dalykai vertinami nepriklausomai. Daugelyje neoficialių šaltinių sakoma, kad studentų vertinimas Estijoje yra išskirtinai kriterinis.

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

Pasiekimų vertinimo kokybę turi užtikrinti kiekviena aukštojo mokslo institucija ir dėstytojai atskirai. Tuo tikslu teisės aktais numatyta, jog turi būti sukurti ir veikti vidiniai kokybės užtikrinimo centrai, turintys užtikrinti, jog dėstytojai pasirinktų tinkamus vertinimo kriterijus. Dėstytojai savo vertinimą turi patobulinti atsižvelgdami į centro bei studentų semestrai pasibaigus pateiktas rekomendacijas.

Estijoje pasiekimų vertinimo kokybę prižiūri ir EKKA (Išorinio kokybės užtikrinimo agentūra). Ši agentūra teikia rekomendacijas, ar aukštojo mokslo institucijos naudojama vertinimo sistema (ne skalė, o kriterijai, pasirinkti metodai ir pan.) atitinka nacionalinius teisės aktus.

Daugiau informacijos apie vertinimo kokybės užtikrinimą rasti nepavyko.

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos nacionaliniu lygmeniu

- Aprašoma, jog studijuojančiojo egzaminavimas ir savęs patikros testai yra mokymosi proceso dalis, tad dažnai minimas grįžtamasis ryšys gavus įvertinimą. Svarbu, kad studijuojantysis suprastų, kodėl buvo įvertintas vienaip ar kitaip.

- Teigiama, jog vertinimas turi būti vykdomas skirtingais būdais, labiausiai tinkamais patikrinti įgytas kompetencijas (egzaminai žodžiu ar raštu, rašto darbai, grupinis darbas, projektai ir t. t.).
- Įvardijama, jog vertinimo kriterijai turi būti formuluojami pagal mokymosi siekinius, bet kur kas išsamiau juos aprašant ir įvardijant pagrindinius vertinimo aspektus dėstytojo numatytoje vertinimo sistemoje.

1.5. Kontekstas ir pasiekimų vertinimo tradicija

Tokia vertinimo skalė Estijoje pradėta naudoti 1999–2000 mokslo metais. Anksčiau egzistavo dvi vertinimo skalės – 5 ir 6 balų. Priežasčių, kodėl skalės buvo panaikintos ir sukurta unifikauta, informacijos rasti nepavyko.

2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Buvo analizuotos 3 aukštojo mokslo institucijos:

Tartu University, Estonian Information Technology College, Tallinn University of Technology.

Estijoje studentų vertinimas reglamentuojamas nacionaliniu lygmeniu, tad aukštųjų mokyklų dokumentuose aprašytos tokios pačios vertinimo skalės (pavyzdys – <https://www.itcollege.ee/en/exchange-studies/study-regulations/>). Kiekvienas studijų dalykas turi savo aprašą, kuriame surašyti siekiniai, ir išsamiau aprašytus vertinamuosius aspektus, kuriuos studentas turės įgyvendinti. Jei vertinama pagal diferencijuotą skalę (A–F, 5–0), studentas vertinamas atsižvelgiant į tai, kokią procentinę dalį jam skirtų užduočių (užduotims galima skirti skirtingą vertę atsižvelgiant į jų sunkumą) jis atliko (šiam dokumente esančioje skalėje – procentinė išraiška). Jei vertinama nediferencijuotai (*pass/fail*), studento, siekiančio gauti įskaitą, žinios atitinka visus reikalavimus, surašytus dalyko aprašyme, prieš prasidedant semestru (dalyko aprašyme numatomas minimalus reikalavimas įskaitai gauti).

Universitetų vidiniai dokumentai nustato, kad vertinimas turi būti vykdomas pagal nacionalinius teisės aktus. Taip pat minima, kad dėstytojai turi savo vertinimo sistemą pritaikyti pagal studentų rekomendacijas semestru pasibaigus.

3. Išvados

Estijoje studentų vertinimo skalė yra standartizuota ir reglamentuojama nacionaliniu lygmeniu, tačiau aukštojo mokslo institucijoms ar dėstytojams paliekama laisvė pasirinkti geriausiai tinkantį vertinimo būdą ir nusimatyti vertinimo kriterijus, kuriais remiantis bus vertinamas studentas. Šie kriterijai turi tiesiogiai išplaukti iš studijų dalyko siekinių.

Studentai vertinami diferencijuotu arba nediferencijuotu būdu. Diferencijuotas būdas: skalė nuo 0 (F) iki 5 (A), kurioje „0“ (arba „F“) – neišlaikyta, o balai nuo 1 iki 5 (arba E–A) – išlaikyta. Nediferencijuotai vertinama laikant įskaitas (*pass/fail*). Šios dvi skalės tarpusavyje nėra derinamos, todėl negali būti verčiamos viena į kitą.

Nuolatinė dėstytojų naudojamos vertinimo sistemos peržiūra bei atnaujinimas taip pat numatyti pagrindiniuose studentų vertinimo sistemos principuose.

Tokia vertinimo sistema leidžia aukštojo mokslo institucijoms ir dėstytojams pasirinkti tinkamiausius vertinimo metodus, priklausomai nuo dalyko turinio, ir verčia aiškiai apgalvoti ir aprašyti studijų siekinius, pagal kuriuos vėliau kuriama dalyko vertinimo metodika.

4. Informacijos šaltiniai

Republic of Estonia Education Act:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/506012016003/consolide>

Įsakymas dėl unifikuotos vertinimo skalės (estiškai): <https://www.riigiteataja.ee/akt/13230393>

Tartu universiteto studijų proceso aprašymas:

http://www.ut.ee/sites/default/files/www_ut/teatmik_kevad_2016.pdf_kodulehe_jaoks.pdf

Universitetų įstatymas: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/528122016005/consolide>

<https://www.itcollege.ee/en/it-college/strategic-documents/statutes/>

http://www.ut.ee/sites/default/files/www_ut/ulikoolist/effective_as_of_1_january_2016_study_regulations.pdf

http://www.ut.ee/sites/default/files/www_ut/ulikoolist/effective_as_of_1_january_2016_statutes_of_curriculum_2.pdf

<https://www.ttu.ee/students/study-information-2/academic-information/>

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/522122016001/consolide>

II.3. Norvegija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

1.1. Reglamentavimo forma

Nacionaliniu lygmeniu pasiekimų vertinimo sistema yra reglamentuota per

- teisinį reguliavimą Universitetų ir aukštųjų mokyklų įstatymu;
- bendrą aukštųjų mokyklų susitarimą Aukštųjų mokyklų asociacijos (UHR) rėmuose.

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

Skalė

Naudojama 6 balų pasiekimų vertinimo skalė, kurioje įvertinimai nuo A iki E yra patenkinami, o F nepatenkinamas įvertinimas:

A	<i>Excellent</i>	Išlaikyta
B	<i>Very good</i>	
C	<i>Good</i>	
D	<i>Satisfactory</i>	
E	<i>Sufficient</i>	
F	<i>Fail</i>	Neišlaikyta

Taikomas ir nediferencijuotas vertinimas: „išlaikyta“ ar „neišlaikyta“.

Kokybinis skalės apibūdinimas

Pateikiamas bendras kiekvieno įvertinimo aprašymas, rodantis sąsają su studijų rezultatais per dvi pagrindines kategorijas: *judgement* ir *independent thinking*:

A	<i>An excellent performance, clearly outstanding. The candidate demonstrates excellent judgement and a high degree of independent thinking.</i>
B	<i>A very good performance. The candidate demonstrates sound judgement and a very good degree of independent thinking.</i>
C	<i>A good performance in most areas. The candidate demonstrates a reasonable degree of judgement and independent thinking in the most important areas.</i>
D	<i>A satisfactory performance, but with significant shortcomings. The candidate demonstrates a limited degree of judgement and independent thinking.</i>
E	<i>A performance that meets the minimum criteria, but no more. The candidate demonstrates a very limited degree of judgement and independent thinking.</i>
F	<i>A performance that does not meet the minimum academic criteria. The candidate demonstrates an absence of both judgement and independent thinking.</i>

Šis kokybinis skalės aprašymas teisės aktais neregamentuotas, bet dėl jo aukštosios mokyklos susitarė UHR.

Kiti skalę apibūdinantys parametrai

Procentinis pasiskirstymas

Pasiekimų vertinimas yra kriterinis, todėl nėra numatyta konkretaus įverčio procentinio pasiskirstymo. Visgi, pasiekimų vertinimo procentinis pasiskirstymas kiekvienais metais nustatomas nacionaliniu lygmeniu. Atitinkamos komisijos stebi pasiekimų vertinimo pasiskirstymą nacionaliniu lygmeniu ir teikia rekomendacijas, pavyzdžiui, konstatuoja, kad per dažnai rašomi įverčiai „A“ ir „B“.

Kiekybinė tikslų pasiekimo išraiška (dažniausiai išreiškiama procentais)

Nenumatyta nagrinėtuose reikalavimuose, taikomuose nacionaliniu lygmeniu, bet kai kuriais atvejais ir kai kuriose situacijose gali būti naudojama aukštųjų mokyklų. Pavyzdžiui, tokią išraišką kai kurioms magistro programoms naudoja *Norwegian University of Science and Technology* (NTNU): <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/English/Grading+scale+using+percentage+points>.

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

Pasiekimų vertinimo kokybė ir nuoseklumas užtikrinami per kelių institucijų bendradarbiavimą. Šiuose procesuose dalyvauja kokybės užtikrinimo agentūra NOKUT, Aukštųjų mokyklų asociacija (UHR) ir kiekviena institucija individualiai.

Toliau pateikiami keletas iš pagrindinių kokybės užtikrinimo mechanizmų.

- UHR priežiūra

Norvegijos aukštųjų mokyklų asociacija (UHR) atlieka svarbų vaidmenį kuriant ir taikant pasiekimų vertinimo sistemą. UHR formuluoja pagrindines kokybines su skale siejamas nuostatas, teikia rekomendacijas dėl jos naudojimo, atlieka esamos situacijos analizę.

Šioms funkcijoms atlikti UHR turi suformavusi pasiekimų vertinimo analizės grupę. Šios grupės tikslas yra užtikrinti pasiekimų vertinimo sistemos suvienodinimą nacionaliniu lygmeniu. Siekiama, kad ji suformuluotų kryptį pasiekimų vertinimo metodikas, organizuotų įvairius renginius, susijusius su pasiekimų vertinimu, užsakytų analizes ir tyrimus, stebėtų pasaulines tendencijas šioje srityje. Kiekvienais metais ši grupė atlieka pasiekimų analizės tyrimą ir skelbia jį UHR interneto svetainėje.

- Įtraukimas į išorinius kokybės užtikrinimo procesus

Atliekant išorinį akreditavimą atsižvelgiama į tai, kaip dera numatyti tikslai ir jų pasiekimo įvertinimas.

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos nacionaliniu lygmeniu

Nurodoma, kad:

- vertinant pasiekimus turėtų būti užtikrinamas objektyvumas ir akademinų standartų laikymasis;
- turi būti numatyta išorinė pasiekimų vertinimo priežiūra;
- tam tikrais atvejais numatomas išorinių egzaminuotojų dalyvavimas.

Aprašoma apskundimo tvarka:

- numatoma, kad kiekviena institucija turėtų turėti apeliacijų komitetą, kuris nagrinėtų studentų skundus;
- nustatomi pagrindiniai tokių apeliacijų nagrinėjimo terminai ir tvarka;
- nustatoma, kad studentas turi teisę gauti paaiškinimą dėl gautų įverčių.

Nacionaliniu lygmeniu yra parengtos ir UHR skelbiamos įvairaus pobūdžio rekomendacijos:

- atitinkamo lygmens studijų (pvz., magistro programų) vertinimo aprašai;
- atitinkamų krypčių (pvz., verslo administravimo) pasiekimų vertinimo aprašai.

1.5. *Kontekstas ir pasiekimų vertinimo tradicija*

Aprašoma skalė pradėta naudoti 2003 m., kuomet buvo įvykdyta reforma, apimanti:

- laipsnių struktūrą;
- pasiekimų vertinimą;
- kokybės užtikrinimą.

Reforma siekta prisiderinti prie Bolonijos proceso reikalavimų.

Iki tol ir dar kurį laiką po to Norvegijoje aukštosios mokyklos galėjo taikyti savo pasiekimų vertinimo sistemą. Kai kuriais atvejais net ta pati aukštoji mokykla galėjo naudoti kelias pasiekimų vertinimo sistemas.

Nauja sistema siekta atitinkamais įverčiais atspindėti žinių ir gebėjimų lygį, nepriklausomai nuo to, kurioje institucijoje jis buvo aprašytas.

2. *Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose*

Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu nėra labai išsamus, todėl kiekviena iš aukštųjų mokyklų įprastai turi pasitvirtinusi savo studijų ir egzaminavimo tvarką, kurioje ir aprašo pagrindinius pasiekimų vertinimo ir egzaminavimo aspektus. Kiekviena aukštoji mokykla yra numačiusi vertinimo apskundimo tvarką ir sudariusi apeliacinę komisiją, kas, vadovaujantis nacionaliniais teisės aktais, yra privaloma.

Kadangi nacionaliniai teisės aktai griežtai ir aiškiai nenumato pasiekimų vertinimo susiejimo su studijų rezultatais, informacijos apie individualių programų ar kursų studijų rezultatus ir jų pasiekimo vertinimo metodiką trūksta.

Šiuo metu aukštųjų mokyklų skelbiama informacija apie pasiekimų vertinimo sistemą ne visada tiesiogiai susiejama su numatomais studijų rezultatais. Kai kuriais atvejais aprašymai gali būti gana fragmentiški ir apimti tik tam tikrų programų ar kvalifikacijų reikalavimus, pavyzdžiui, *Norwegian University of Science and Technology* (NTNU) skelbia studijų rezultatų reikalavimus magistro baigiamajam darbui:

<https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/English/Description+of+grades+for+master+thesis>.

Oslo universitetas, be bendros informacijos apie pasiekimų vertinimo sistemą, taip pat skelbia kai kuriems dalykams suformuluotus studijų rezultatus:

<http://www.uio.no/english/studies/admin/examinations/grading-system/grade-descriptions/index.html>.

3. Išvados

Palyginti neseniai nacionaliniu lygmeniu įvesta pasiekimų vertinimo skalė, daug dėmesio skiriama jos suderinimui. Suderinti siekiama ne tiek per teisės dokumentus, kuriais apibrėžiami tik pagrindiniai aspektai, bet bendru sutarimu per Aukštųjų mokyklų asociaciją.

Naudojama skalė yra susieta su studijų rezultatais. Vertinimo skalės susiejimas su studijų rezultatais taip pat numatomas UHR rengiamuose rekomendaciniuose dokumentuose.

Visgi, sąsaja su studijų rezultatais nėra taip stipriai išreikšta.

4. Informacijos šaltiniai

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/uhloven_engelsk.pdf

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/karaktersystemet_1

http://www.uhr.no/ressurser/temasider/karaktersystemet_1/analysegruppen

<http://www.nokut.no/en/Facts-and-statistics/The-Norwegian-Educational-System/education-in-norway/>

II.4. Suomija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

Bendroji informacija apie Suomijos švietimą ir aukštąjį mokslą

Esminis Suomijos švietimo principas – visiems žmonėms, nepriklausomai nuo etninės kilmės, amžiaus, lyties, turtingos padėties, gyvenamosios vietos – užtikrintas prieinamumas prie aukštos kokybės švietimo ir mokymo. Švietimo politika remiasi mokymosi visą gyvenimą principu. Mokymasis ir studijos Suomijoje yra nemokami – nuo priešmokyklinio ugdymo iki aukštojo mokslo.

Suomijos aukštojo mokslo sistema yra binarinė – apimanti universitetų ir taikomųjų mokslų universitetų sektorius. 5,5 milijono gyventojų turinčioje šalyje šiuo metu yra 15 universitetų⁴ ir 18 taikomųjų mokslų universitetų⁵ (suom. *ammattikorkeakoulu*). Abiejų tipų aukštosios mokyklos vykdo aukštojo mokslo bakalauro, magistro studijų programas ir turi teisę vykdyti doktorantūrą⁶. Universitetai koncentruojasi į akademinis ir mokslinius tyrimus, o taikomųjų mokslų universitetai – į taikomuosius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, ryšį su regioniniu verslu, pramone ir paslaugų sektoriumi, o studijos yra orientuotos į praktinį studentų parengimą ir darbo rinkos poreikių tenkinimą.

Nuo 2009 m., atsižvelgiant į kylančius demografinius ir darbo rinkos iššūkius, Suomijoje vykdoma aukštojo mokslo reforma, apimanti universitetų finansavimą, tinklo sujungimą, verslo įtraukimą, investicijų pritraukimą į mokslą. Suomijoje universitetai yra **finansuojami** pagal sutartis su valstybe. Iš viso aukštajam mokslui valstybė skiria 2,2 proc. BVP. Į aukštųjų mokyklų valdymą Suomijoje aktyviai **įtrauktas ir verslas** – ne mažiau kaip 40 proc. universitetų tarybų sudaro išorės atstovai. Suomijoje į mokslą ir inovacijas pritraukiama daug **investicijų** – valstybė tam skiria 1,1 proc. BVP, o verslas – net 2,1 proc. BVP.

1.1. Reglamentavimo forma

Suomijos nacionalinė švietimo taryba (angl. *The Finnish National Board of Education*) yra šalies Švietimo ir kultūros ministerijos įgaliota koordinuoti Suomijos nacionalinės kvalifikacijų sistemos⁷ ir Europos kvalifikacijų sandaros suderinamumą⁸. Suomijos aukštojo mokslo programos patenka į nacionalinę kvalifikacijų sandarą pagal Bolonijos proceso trijų pakopų sistemą: pirmoji pakopa apima universitetų ir taikomųjų mokslų universitetų bakalauro laipsnius (6 lygis); antroji pakopa – abiejų tipų universitetų magistro laipsnius; trečioji pakopa – mokslo ir meno licenciato ir daktaro laipsnius.

Esminiai universitetines studijas reglamentuojantys dokumentai:

- **Universities Act**⁹. Suomijos universitetai – valstybiniai ir privatūs – nuo 2010 m. sausio 1 d. yra autonomiškos institucijos, turinčios laisvę savarankiškai vykdyti studijas ir tyrimus ir būti už tai atsakingos. 44 šio dokumento straipsnis kalba apie studijų pasiekimų vertinimą ir pripažinimą (žr. 1 priedą).

⁴ http://www.studyinfinland.fi/where_to_study/universities

⁵ <http://www.arene.fi/en/universities-applied-sciences/universities-applied-sciences-finland>

⁶ http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/higher_education

⁷ http://www.oph.fi/download/121526_NQF-muistio_EN_02_10.pdf

⁸ http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/qualification_frameworks

⁹ <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2009/en20090558.pdf>

- **The Government Decree on University Degrees 794/2004**¹⁰. Aprašomi universitetinių studijų laipsniai.

Esminiai studijas taikomųjų mokslų universitetuose reglamentuojantys dokumentai:

- **The Government Decree on Universities of Applied Sciences (1129/2014)**¹¹. Kaip teigiama Suomijos nacionalinės švietimo agentūros (angl. *Finnish National Agency for Education*) interneto svetainėje¹², šis dokumentas apibūdina taikomųjų mokslų universitetų tikslus, jų teikiamų laipsnių apimtį ir struktūrą. Švietimo ir kultūros ministerija tvirtina laipsnį suteikiančias programas, o institucijos savo ruožtu, vadovaudamosi minėto dokumento nuostatomis, pačios sprendžia savo studijų programų struktūros ir turinio klausimus. Jos taip pat savarankiškai sudaro metinius studijų planus ir numato studijų vykdymo būdus.
- **Polytechnics Act 351/2003**¹³. Apibūdina institucijos administravimą, valdymą, vertinimą, dėstymo kalbą, laipsnius, studentų priėmimą, akademinį ir kitą personalą, finansavimą (žr. 2 priedą).

Suomijos taikomųjų mokslų universitetų programos orientuotos į kompetencijų įgijimą per studijų rezultatus – teiginius, ką studentas žinos ir gebės atlikti, baigęs dalyką, modulį ar visą studijų programą. Studijų apimtį matuojama ECTS kreditais.

Jokiame nacionaliniame teisės akte nepavyko rasti studentų pasiekimų vertinimo sistemos apibūdinimo. Žinant, jog Suomijos aukštosiomis mokyklomis labai pasitikima, peršasi nuomonė, jog studentų pasiekimų vertinimas yra kiekvienos institucijos reikalas. Jų vidiniuose dokumentuose, dažniausiai vadinamuose *University of X Regulations on Degrees*, iš tiesų nurodomos vertinimo skalės, vertinimo būdai ir metodai, egzaminų perlaikymo, ankstesnio mokymosi pasiekimų įskaitymo galimybės ir kt.

Suomijoje yra trys pagrindinės aukštojo mokslo institucijos, kurių mokslininkai dirba moksleivių ir studentų pasiekimų vertinimo tyrimų srityje: Helsinkio universiteto Studijų vertinimo centras (angl. *Centre for Educational Assessment*)¹⁴, Turku universiteto Mokymosi tyrimų centras (angl. *Centre for Learning Research*)¹⁵ ir Niilo Mäki institutas¹⁶ prie Juveskiulės universiteto.

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

Skalė

Kaip jau minėta, nepavyko rasti nacionalinio dokumento, kuriame būtų pateikta studentų akademinį pasiekimų vertinimo skalė. Ją galima rasti kitų šalių dokumentuose, kuriuose sulyginamos įvairių šalių vertinimo sistemos, bei kai kuriuose neoficialiuose šaltiniuose^{17, 18}.

¹⁰ http://www.helsinki.fi/af-faculty/studies/government_decree_794-2004.pdf

¹¹ Nepateikta informacija anglų k.

¹² http://www.oph.fi/english/curricula_and_qualifications/higher_education/education_at_universities_of_applied_sciences

¹³ <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2003/en20030351.pdf>

¹⁴ <http://www.helsinki.fi/cea/eng/>

¹⁵ <http://www.utu.fi/en/units/edu/units/otuk/Research/Pages/home.aspx>

¹⁶ <http://www.nmi.fi/en/front-page>

¹⁷ <http://www.fulbright.fi/en/guide/higher-education>

¹⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Academic_grading_in_Finland

Šiuo metu aukštojo mokslo institucijos bakalauro ir magistro studijose akademiniais pasiekimams vertinti naudoja vertinimo skalę nuo 0 iki 5, kur „5“ žymi aukščiausią įvertinimo lygį. Kai kuriais atvejais naudojamas vertinimas „išlaikyta“ ar „neišlaikyta“. Doktorantūros baigiamosios tezės (disertacija) paprastai vertinama „apginta“ ar „neapginta“ (*pass/fail*), nors kai kurie universitetai naudoja ir penkiabalę skalę.

Kokybinis skalės aprašymas

Suomijoje naudojama studentų pasiekimų vertinimo skalė	naudojama akademių vertinimo skalė	Balo žodinė reikšmė
5		Puikiai (angl. <i>excellent</i>)
4		Labai gerai (angl. <i>very good</i>)
3		Gerai (angl. <i>good</i>)
2		Patenkinamai (angl. <i>satisfactory</i>)
1		Išlaikyta (angl. <i>pass</i>)
0		Nepatenkinamai (angl. <i>fail</i>)

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

Kokybės užtikrinimo vertinimas yra privalomas visuose švietimo lygmenyse. Universitetai ir taikomųjų mokslų universitetai vertina vykdomas studijas, tyrimus, meninę veiklą ir atlieka poveikio analizę. Jiems padeda *Finnish Education Evaluation Centre* (FINEEC), įkurtas 2014 m. gegužės mėn. (iki tol nuo 2005 m. veikė *Finnish Higher Education Evaluation Centre*; FINHEEC) ir koordinuojantis visų švietimo lygmenų kokybės užtikrinimo procedūras. Pačios aukštosios mokyklos atsakingos už vykdomų studijų kokybę, savo veiklos vertinimą, kokybės užtikrinimo sistemos tobulinimą. FINEEC (suom. *KARVI*¹⁹) atsakingas už nacionalinį aukštojo mokslo kokybės abiejų tipų universitetuose vertinimą²⁰. Šis centras kartu su Švietimo ir kultūros ministerija kokybės vertinimu siekia padėti universitetams tobulinti studijas ir užtikrinti vykdomų studijų programų kokybę.

Pagrindiniai trys vertinimo tipai yra aukštojo mokslo institucijų kokybės sistemų auditas, teminiai studijų sistemų vertinimai ir inžinerinių studijų programų peržiūra.

Auditas yra sisteminis ir nepriklausomas išorinis vertinimas. Jį atliekant vertinama kiekvieno universiteto kokybės sistema, atsižvelgiant į užsibrėžtus tikslus ir uždavinius. Kokybės sistema skirta veiklai tobulinti ir apima kokybės vadybos organizavimą, atsakomybių pasiskirstymą, procedūras ir išteklius. Kokybės vadyba apima procedūras, procesus ir sistemas, kurias aukštoji mokykla naudoja savo veiklos kokybei palaikyti ir gerinti.

FINEEC vykdo universitetų vertinimą pagal švietimo politikai svarbias temas, kai reikia naujos informacijos svarbiems nacionaliniams sprendimams priimti. Teminis vertinimas gali būti orientuotas į vieną studijų

¹⁹ <https://karvi.fi/en/higher-education/>

²⁰ [https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland:Quality Assurance in Higher Education](https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Finland:Quality_Assurance_in_Higher_Education)

kryptį arba apimti visą aukštojo mokslo sektorių. FINEEC vykdo teminį vertinimą, apimantį įvairius švietimo lygmenis (pvz., bendrojo ugdymo mokyklas ir aukštąjį mokslą).

Teminiam vertinimui sudaroma išorinių ekspertų planavimo grupė, atsakinga už projekto planą vertinimui. Vertinimo procesą koordinuoja FINEEC darbuotojas. Vertinimą atlieka specialiai suformuota ekspertų grupė, kuri susipažįsta su esama informacija ir renka naują informaciją pagal projekto planą. Vertinimo rezultatai publikuojami atskaitos forma ir talpinami FINEEC²¹ interneto svetainėje. Visų tipų vertinimo atveju FINEEC iš dalyvaujančių šalių renka grįžtamąją informaciją.

Kokybės sistemos funkcionavimas vertinamas pagal šias audito vertinamąsias sritis:

1. Aukštojo mokslo institucijos kokybės politika.
2. Kokybės sistemos sąsaja su strateginiu vykdymu.
3. Kokybės sistemos vystymas.
4. Aukštojo mokslo institucijos pagrindinių veiklų kokybės vadyba:
  - a) studijos;
  - b) tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacinė veikla, taip pat meno veikla;
  - c) poveikis visuomenei ir regionams;
  - d) koks nors pasirinktas papildomas aspektas, į kurį neatsižvelgiama, nustatant galutinį įvertį.
5. Studijų programų pavyzdžiai (aukštoji mokykla parenka dvi laipsnį suteikiančias studijų programas, o audito grupė pasirenka trečiąją).
6. Pati kokybės sistema.

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos nacionaliniu lygmeniu

Nacionaliniu lygmeniu studentų akademinį pasiekimų vertinimas nėra griežtai reglamentuotas. Suomijos aukštosios mokyklos yra atsakingos už savo vykdomų studijų kokybę, jomis pasitikima valstybiniu mastu, todėl jos pačios gali nusistatyti savo vertinimo tvarką. Pastebima, kad esminiai studentų akademinį pasiekimų vertinimo aspektai įvairiose Suomijos aukštosiose mokyklose yra panašūs. Galima daryti prielaidą, kad tam tikri akademiniai susitarimai priimami abiejų tipų universitetų rektorių konferencijose.

1.5. Kontekstas ir pasiekimų vertinimo tradicija

Iki 2005 metų akademiniam pasiekimams vertinti buvo naudojama 0–3 balų skalė, kur „0“ – neišlaikyta, o „3“ – išlaikyta puikiai. Kai kurie dalykai taip pat buvo vertinami „išlaikyta“ ar „neišlaikyta“.

2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Nacionaliniuose teisės aktuose akademinį pasiekimų vertinimas nėra išsamiai aptartas, bet aukštosios mokyklos tam skiria didelį dėmesį ir yra parengusios specialius dokumentus.

Išnagrinėti dviejų universitetų atvejai: **Tampere University** (akademinis universitetas) ir **Haaga-Helia University of Applied Sciences** (taikomųjų mokslų universitetas).

---

²¹ <https://karvi.fi/en/higher-education/audits-quality-systems/>

Tampere University turi du svarbius studijas reglamentuojančius dokumentus: **University of Tampere's Regulations on Degrees**²² (žr. 3 priedą) ir **University of Tampere's Regulations on the Assessment of Studies**²³ (žr. 4 priedą). Abu dokumentai įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d.

University of Tampere's Regulations on Degrees 16 punktas akcentuoja į kompetencijas orientuotos studijų programos struktūros svarbą, dalykų ir modulių tarpusavio ryšį, dalykų ir modulių aprašų turinį, akademinį konsultavimą, studentų asmeninius studijų planus ir kt. Pabrėžiama, kad kiekvienų akademinį metų tvarkaraščiuose užsiėmimai ir atsiskaitymai turi būti organizuoti taip, kad studentai galėtų studijuoti efektyviai, tikslingai – pagal numatytą studijoms skirtą laiką. Akademinis personalas atsakingas už programų produktyvumą ir efektyvumą, todėl nuolat tobulina dėstymo, mokymosi ir akademinės paramos kokybę ir kokybės vadybą. 20 dokumento punkte teigiama, jog studentai gali studijuoti lankydami akademinis užsiėmimus arba savarankiškai.

University of Tampere's Regulations on the Assessment of Studies yra šios aukštosios mokyklos dokumentas, apibrėžiantis studentų akademinį pasiekimų vertinimo taisykles. Pagal šias taisykles atliekamas kursinių darbų, egzaminų ir baigiamojo darbo (tezių) vertinimas. Vertinimo tikslas yra surinkti informaciją apie studentų pasiektus studijų rezultatus. Studentams akademinį pasiekimų vertinimas – tai gairės, kaip planuoti savo studijas ir įvertinti mokymosi procesą. Akademiniam personalui vertinimas padeda stebėti studentų akademinę pažangą. Gali būti vertinamas studentų grupinis arba individualus darbas.

Šiame dokumente reglamentuojami vertinimo būdai (*modes*), egzaminuotojų funkcijos, egzaminavimo kalba, užduotys, atsiskaitymų perlaikymas arba datos keitimas, registravimasis į atsiskaitymus, atsiskaitymų stebėjimas, jų trukmė, leidžiama naudoti literatūra ir kiti šaltiniai, akademinio nesąžiningumo prevencijos ir sankcijų aspektai. Svarbu paminėti, jog šiame dokumente aiškiai išdėstyti vertinimo kriterijai, skalė, rezultatų viešinimas, apeliacijų tvarka.

Šio dokumento 28 punkte pateikiama studentų akademinį pasiekimų vertinimo skalė. Bakalauro ir magistro studijose vertinama „išlaikyta“ ar „neišlaikyta“ dalyko ar modulio studijų pabaigoje. Dalyko ar modulio studijos įvertinamos balu penkiabalėje sistemoje, kur „1“ (= sufficient), „2“ (= satisfactory), „3“ (= good), „4“ (= very good) and „5“ (= excellent).

Dalykų ar modulių aprašų anglų kalba šis universitetas viešai nepateikia.

Haaga-Helia taikomųjų mokslų universitetas (angl. *Haaga–Helia University of Applied Sciences*) yra vienas iš didžiausių ir stipriausių taikomųjų mokslų universitetų Suomijoje.

Universitetas vadovaujasi aktu **Degree Regulations**²⁴ (5 priedas), kurio 6 punktas reglamentuoja studentų akademinį pasiekimų vertinimą. Teigiama, jog vertinamas įvairių užduočių atlikimas, egzaminų laikymas ir kita. Dalyko ar modulio studijos įvertinamos balu penkiabalėje sistemoje, kur „1“ (= sufficient), „2“ (= satisfactory), „3“ (= good), „4“ (= very good) and „5“ (= excellent). Atskirais atvejais studento mokymasis gali būti pažymėtas raidėmis: „S“ – užbaigtas (angl. *completed*, suom. *suoritettu*), „H“ – patvirtintas (angl.

---

²² http://www.uta.fi/studies/legislation/degree_regulations/Regulations_on_Degrees-2017.pdf

²³ http://www.uta.fi/studies/legislation/evaluation_regulations/Regulations%20for%20Evaluation%20of%20Studies-2017.pdf

²⁴ http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Opinto-opas/degreeregulations_01012017.pdf?userLang=en

approved, suom. *hyväksytty*), „M“ – koreguotinas (angl. *adjusted*, suom. *mukautettu*). Koreguotinas lygmuo gali reikšti, jog studentas aktyviai dalyvavo užsiėmimuose bei tarpiniuose vertinimuose, įskaitant perlaikymus, ir vis tiek gavo galutinį įvertinimą „neišlaikyta“ arba jis turi rimtų asmeninių priežasčių, dėl kurių kreipiasi dėl šio lygmens įvertinimo peržiūrėjimo. Dėl koreguotino lygmens gavimo studentas turi kreiptis į studijų programos vadovą ir argumentuoti, kodėl šis lygmuo jam turėtų būti suteiktas. Studentas gali gauti universiteto baigimo diplomą, jei ne daugiau kaip 12 ECTS yra „M“ (koreguotino) lygmens.

Studentai gali perlaikyti neišlaikytą arba išlaikytą egzaminą (įskaitant tarpinius ir baigiamuosius egzaminus) du kartus per dvi specialiai paskirtas dienas.

Kitose aukštosiose mokyklose ankstesnio mokymosi metu įgyti studijų kreditai gali būti įskaityti, jei jų turinys atitinka studijuojamą programą. Tai atliekama pagal institucijoje priimtą ankstesnio mokymosi pasiekimų įskaitymo tvarką²⁵.

Baigiamasis projektas yra studijų programos dalis. Jį vertina darbo vadovas ir kitas vertintojas. Baigiamojo darbo ir jo vertinimo reikalavimai aprašyti atskirame universiteto dokumente.

Universitetas turi studentų **kompetencijų vertinimo procesą** (6 priedas). Vertinant studentų pasiekimus, baigus dalyką gautas egzamino įvertinimas paprastai yra 50 % galutinio pažymio, tarpiniai atsiskaitymai (angl. *assignment*) – 30 %, likusius 20 % sudaro studento dalyvavimo užsiėmimuose vertinimas. Bendra taisyklė – minimalus teigiamas dalyko studijų įvertinimas turi būti 50 %.

Universitetas viešai pateikia visą studijų programų paketą su dalykų aprašais anglų kalba (7 priedas).²⁶ Nuorodos į studijas reglamentuojančius dokumentus įtrauktos į dalykų aprašus, todėl studentai yra labai gerai informuoti ir apie akademinį pasiekimų vertinimo tvarką.

3. Išvados

Suomijos aukštojo mokslo programos yra orientuotos į kompetencijas, studentų akademinį žinių vertinimas grindžiamas studijų programų tikslais ir studijų rezultatais.

Nacionaliniu lygmeniu pasiekimų vertinimas nėra detalizuotas. Kadangi Suomijos aukštosios mokyklos yra autonomiškos, jos turi laisvę sudaryti ir įgyvendinti savo pasiekimų vertinimo sistemas. Įvairių šios šalies aukštųjų mokyklų vidinių teisės aktų analizė parodė, jog abiejų tipų universitetai – akademiniai ir taikomųjų mokslų – turi panašias vertinimo sistemas. Galima daryti prielaidą, kad tam tikri akademiniai susitarimai atliekami rektorių konferencijose – INUFI²⁷ ir ARENE²⁸.

Aukštosios mokyklos turi smulkias studentų pasiekimų vertinimo tvarkas, kriterijus, procedūras ir procesus. Daugumos aukštojo mokslo institucijų tinklalapiuose jos yra paviešintos, kai kurie taikomųjų mokslų universitetai į studijų dalykų ir modulių aprašus įtraukia nuorodas į vertinimo tvarkas.

---

²⁵ <http://www.haaga-helia.fi/en/students-guide/welcome-haaga-helia/recognition-prior-learning-rpl?userLang=en>

²⁶ <http://www.haaga-helia.fi/en/students-guide/degree-programmes/degree-programme-aviation-business-porvoo?userLang=en>

²⁷ <http://www.helsinki.fi/halvi/srno/english/index.html>

²⁸ <http://www.arena.fi/en>

Akademinių pasiekimų vertinimo nuoseklumas ir nuolatinis tobulinimas yra vertinamas per institucijos vidinio kokybės užtikrinimo procedūras, taip pat per nacionalinę studijų kokybės stebėseną, kuri orientuota į paramą aukštosioms mokykloms ir jų konsultavimą.

III. Anglosaksiškos tradicijos šalių pasiekimų vertinimo sistemų apžvalga

III.1. Airija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

Bendroji informacija apie Airijos aukštąjį mokslą

Airijos aukštojo mokslo sistemos pagrindą sudaro 7 universitetai, 14 technologijų institutų (angl. *Institutes of Technology*) ir 7 kolegijos (angl. *Colleges of Education*). Taip pat veikia keletas kitų institucijų, kurios yra specializuotos ir teikia aukštąjį išsilavinimą tokiose srityse kaip menai ir dizainas, verslas, teologija, muzika, teisė.

Esminiai skirtumai tarp universitetų ir technologijų institutų:

- Abiejų tipų institucijos gali vykdyti tiek bakalauro, tiek magistro studijų pakopų programas, tačiau **technologijų institutai akivaizdžiai orientuojasi į bakalauro studijas**. Iš visų technologijų institutų studentų tik 6 % studijuoja magistro studijų pakopoje, visi kiti – bakalauro. Universitetuose šie skaičiai kitokie: 25 % universitetų studentų yra magistro arba doktorantūros studentai.
- Abiejų tipų institucijos gali konkuruoti dėl **mokslinės veiklos finansavimo**, tačiau dažniausiai universitetai laimi didžiausią finansavimą, nes yra susitelkę į mokslinės veiklos vykdymą. Universitetams skiriama 98 % grantų, skirtų mokslinei veiklai finansuoti, ir 80 % lėšų, skirtų mokslo infrastruktūrai.
- Technologijų institutų **autonomija** yra nežymiai mažesnė nei universitetų. Šių institucijų tarybų pirmininkus siūlo atsakingas ministras, kuris taip pat turi patvirtinti visų tarybos narių kandidatūras.

Higher Education Authority yra institucija, turinti daugiausia įgaliojimų aukštojo mokslo reguliavimo klausimais. Pagrindinės šios institucijos funkcijos yra strateginis planavimas ir mokslo sektoriaus vystymas. Ši institucija turi plačias patarimojo pobūdžio galias įvairiais aukštojo mokslo klausimais, taip pat ji atsakinga už aukštojo mokslo institucijų finansavimą – jo reguliavimą ir paskirstymą.

Nuo 2011 m. Airijoje vykdoma „[Nacionalinė aukštojo mokslo strategija 2030](#)“. Pagrindiniai šios strategijos siekiai:

- lankstesnė sistema, leidžianti pasirinkti studijų formų įvairovę, daranti aukštąjį mokslą prieinamą įvairiems visuomenės nariams;
- studentų patirties kokybės gerinimas siekiant sustiprinti mokymo ir mokymosi kokybę, vertinant numatomų studijų rezultatų aktualumą;
- aukštųjų mokyklų ir visuomenės ryšio stiprinimas orientuojant aukštąsias mokyklas į socialines, ekonomines ir kitokias problemas;
- mokslinės veiklos kokybė ir jos įtaka visuomenei, ekonominė nauda.

1.1. Reglamentavimo forma

Airijos aukštosios mokyklos turi labai aukštą autonomijos lygį. Nacionaliniu mastu veikiančios valstybinės institucijos turi mažiau galios ir įtakos aukštųjų mokyklų kasdienybei nei Lietuvoje.

Su Airijos aukštojo mokslo sektoriumi dirba dvi pagrindinės institucijos:

1. **Higher Education Authority**, kuri rūpinasi aukštųjų mokyklų strateginiu valdymu, jų keliamų tikslų atitikimu visuomenės poreikiams, jų atskaitomybe visuomenei.
2. **Nacionalinė kokybės ir kvalifikacijų agentūra** vykdo studijų programų vertinimą, jų pripažinimą, perleidžia teises teikti tam tikrą kvalifikaciją įvertintoms aukštosioms mokykloms. Ši institucija taip pat rūpinasi kokybės kultūra aukštajame moksle, formuoja ir teikia bendrus kokybės užtikrinimo principus, kurių turi laikytis aukštosios mokyklos.

Aukštojo mokslo sistemą reglamentuoja šie teisės aktai:

[Universities act](#), 1997. Įstatymas reglamentuoja universitetų funkcijas, struktūrą, valdymą, atskaitomybę.

[Qualifications \(Education and Training\) Act](#), 1999. Įsteigia nacionalinės kvalifikacijų agentūros (*Quality and qualifications Ireland, QQI*), atsakingos už kvalifikacijų sandaros vystymą ir priežiūrą, pirmą kartą.

[Institutes of technology Act, 2006](#). Įstatymas reglamentuoja technologijų institutų funkciją, struktūrą, valdymą, atskaitomybę.

[Student Support Act, 2011](#). Įstatymas reglamentuoja studijų finansavimo ir studentų paramos schemas, formuoja už šiuos procesus atsakingas nacionalines institucijas.

[Qualifications and Quality assurance \(Education and Training\) Act, 2012](#). Performuoja anksčiau kvalifikacijų sandarą prižiūrėjusią instituciją į Nacionalinę kvalifikacijų agentūrą (*Quality and qualifications Ireland, QQI*). Taip pat reglamentuoja vidinio ir išorinio kokybės vertinimo procedūrų pagrindus, esminius principus.

Nė vienas iš nacionalinių teisės aktų nereglamentuoja studentų pasiekimų vertinimo sistemos. Tai, kad Airija neturi vieningos nacionalinės pasiekimų vertinimo sistemos, patvirtino ir keli asmenys, veikiantys Airijos aukštojo mokslo sektoriuje. Iš esmės nacionaliniu mastu įtaka vertinimo sistemoms yra daroma tik per išorinį kokybės užtikrinimą: vertinant, ar šios sistemos atitinka numatytus bendruosius principus, ar jos yra suprantamos, aiškios, viešos ir orientuotos į studento įgytas kompetencijas.

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

Skalė

Airijoje nėra vieningos, nacionaliniu lygmeniu patvirtintos studentų pasiekimų vertinimo skalės. Kiekviena aukštoji mokykla yra atsakinga už savo pasiekimų vertinimo skalės sudarymą, vystymą ir priežiūrą. Valstybė atlieka šių skalių priežiūrą tik per išorinį kokybės vertinimą, po kurio gali būti teikiamos rekomendacijos skalei keisti.

Toliau lentelėje pateikta plačiausiai naudojama vertinimo skalė, t. y. taikoma bent keliose aukštojo mokslo institucijose. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad egzistuoja bendra tendencija ir kryptis (tikėtina, kylanti iš paprasčiausio pragmatiškumo ir tradicijos), ir didžiulių skirtumų tarp visų institucijų pasirinktų skalių nėra. Verta paminėti, kad yra aukštųjų mokyklų, kurios turi ne vieną, o kelias skirtingas vertinimo skales ir jas taiko skirtingoms studijų pakopoms arba skirtinguose fakultetuose.

Kokybinis skalės aprašymas

Airijoje naudojama procentinė vertinimo skalė	Balo žodinė reikšmė vertinant studijų dalyką	Balo žodinė reikšmė vertinant vidurkj
70 %	<i>A, Excellent</i>	<i>First class Honours</i>
60–69 %	<i>B, Very good,</i>	<i>Upper Second Class Honours</i>
50–59 %	<i>C, Good</i>	<i>Lower Second Class Honours</i>
45–49 %	<i>D, Satisfactory</i>	<i>Third Class Honours</i>
40–44 %	<i>E, Marginal</i>	<i>Compensating fail (minimum passing grade)</i>
0–39 %	<i>F, Unacceptable</i>	<i>Fail</i>

Verta paminėti, kad žodinė balų reikšmė (*Honours*) naudojama studento galutiniams, visos studijų programos pasiekimams įvardyti. Įprastai visų studento studijuotų dalykų (įvertinus jų ECTS kreditų svorį) vidurkis ir yra įvardijamas kaip tam tikras „diplomo“ lygis. Atskiri studijų dalykai vertinami procentine išraiška, o jų žodinė reikšmė skiriasi kiekvienoje aukštojoje mokykloje.

Keli pavyzdžiai

National College of Ireland (tik vienas iš galimų variantų, tame pačiame dokumente nurodoma, jog galimas ir procentinis vertinimas).

Description	Alphabetic grade	Grade point value
Passing grades	A	4.0
	B+	3.5
	B	3.0
	B	2.75
	C+	2.5
	C	2.0
	D	1.5
Outright failing grade	F	0.0

University of Cork:

Grade	Sub-Grade Band	Marks Range
A	A+	77 – 100
	A	73 – 76
	A-	70 – 72
B	B+	67 – 69
	B	63 - 66
	B-	60 – 62
C	C+	57 - 59
	C	53 – 56
	C-	50- 52
D	D+	45 - 49
	D	40 - 44
E	E	35 - 39
F	F+	30 – 34
	F	25 – 29
	F-	20 – 24
G	G+	14 – 19
	G	7 - 13
	G-	1 - 6
	No Grade	0

Kiti skalę apibūdinantys parametrai

Procentinis pasiskirstymas

Aprašyta bendrai. Išsamūs aprašymai pateikti prieduose Nr. 8–11.

Kiekybinė reikalavimų įgyvendinimo išraiška (dažniausiai išreiškiama procentais)

Aprašyta bendrai. Išsamūs aprašymai pateikti prieduose Nr. 8–11.

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

Kokybės užtikrinimo vertinimas yra privalomas visuose švietimo lygmenyse. Universitetai ir technologijų institutai vertina vykdomas studijas, tyrimus ir atlieka poveikio analizę. Procesą prižiūri ir užtikrina Airijos kokybės ir kvalifikacijų agentūra (QQI), koordinuojanti visų švietimo lygmenų kokybės užtikrinimo procedūras. Pačios aukštosios mokyklos atsakingos už vykdomų studijų kokybę, savo veiklos vertinimą, kokybės užtikrinimo sistemos tobulinimą. QQI atsakinga už nacionalinį aukštojo mokslo kokybės abiejų tipų aukštosiose mokyklose vertinimą. Agentūra kartu su *Higher Education Authority* siekia padėti universitetams tobulinti studijas ir užtikrinti vykdomų studijų programų kokybę.

Išorinis kokybės užtikrinimo tikslas yra užtikrinti norimą studijų, mokslo ir teikiamų paslaugų kokybės lygį. QQI to siekia per šias veiklas:

- nacionaliniu mastu numatydamas vidinio kokybės užtikrinimo rekomendacijas ir normas;
- numatydamas aukštųjų mokyklų skaidrumo, atvirumo ir viešumo principus (įskaitant vidinės studijų kokybės užtikrinimo sistemos rezultatus);
- kurdamas ir įgyvendindamas išorinio vertinimo procedūras;
- vertindamas ir pripažindamas aukštųjų mokyklų kokybės užtikrinimo sistemas;
- telkdamas akademinį bendruomenių personalą, dirbantį kokybės užtikrinimo srityje;
- organizuodamas įvairaus pobūdžio renginius, informuodamas aukštąsias mokyklas apie naujausius EHEA pasikeitimus;
- rengdamas teminius kokybės vertinimus ir juos viešindamas;
- užtikrindamas norimą studijų, mokslo ir teikiamų paslaugų kokybės lygį.

QQI parengtos bendrosios vidinio ir išorinio kokybės užtikrinimo rekomendacijos neapima vertinimo skalės ar jos kriterijų, tačiau apima vertinimo procesus, kurie turi būti grįsti tokiais principais:

- studento atsakomybe pademonstruoti įgytas kompetencijas;
- vertinimo sistemos orientacija į studento įgytas kompetencijas (angl. *focus on learning outcomes*);
- vertinimo sistemų patikimumą ir saugumą;
- vertinimo metodų reguliavimą, užtikrinant nuolatinę jų peržiūrą;
- vertinimą įvairiais studijų programos momentais, atsižvelgiant į tinkamą metą studentui pademonstruoti įgytas kompetencijas;
- grįžtamojo ryšio užtikrinimą, pažymio kaip mokymosi proceso dalies pozicionavimą;
- galimybę apskųsti rezultatą ir procedūrą;
- studentų įtraukimą į vertinimo procesų peržiūrą ir tobulinimą.

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos nacionaliniu lygmeniu

Nacionaliniu mastu studento akademinį pasiekimų vertinimas nėra reglamentuotas. Valstybė prie šio proceso reguliavimo prisideda tik per išorinį kokybės vertinimą ir teikdama rekomendacijas dėl vidinių studijų kokybės užtikrinimo sistemų.

1.5. Kontekstas ir pasiekimų vertinimo tradicija

Pagrindinė tradicija šiame kontekste yra autonomija. Aukštosios mokyklos pačios istoriškai turėjo teisę numatyti savo vertinimo procedūras, balų skales. Natūraliai susiklostė ir panaši praktika, kurią taiko dauguma aukštųjų mokyklų.

2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Aukštosiose mokyklose vertinimo procesai ir vertinimo skalės aprašyti vidutiniškai smulkiai. Jos ne visais atvejais viešos ir lengvai randamos internete. Bendra tendencija tokia, kad net aukštųjų mokyklų vertinimo skalės ir procesai yra tik rekomendacinio pobūdžio ir palieka laisvę fakultetams ar individualių studijų programų teikėjams taikyti kitokį vertinimą ar procedūras.

Peržiūrėjus visų valstybinių aukštųjų mokyklų vertinimo skales galima įžvelgti tokias ypatybes:

- kiekvienas studijų dalykas vertinamas atskirai;
- plačiai naudojami kaupiamieji balai, tačiau jų įtaka galutiniam rezultatui skiriasi (vienoje aukštojoje mokykloje kaupiamasis balas negali būti mažesnis nei 50 % galutinio rezultato, kitoje ne didesnis nei 20 %);
- dažniausiai akademiniais padaliniais ar studijų programų vadovams paliekama laisvė pasirinkti jų manymu tinkamiausią vertinimo sistemą ir skalę;
- visais atvejais studentai turi teisę teikti apeliacijas tiek dėl gauto įverčio, tiek dėl egzaminavimo procedūros;
- daug dėmesio skiriama studentams, turintiems specialiųjų poreikių, ir jų vertinimo tvarkoms, numatomos įvairios išimtys;
- aukštosios mokyklos dažniausiai naudoja procentinę balų skalę, tačiau dažnai šalia jos pateikia ir raidinę arba 1–4 balų skalę;
- visais atvejais vertinimo skalė skirstoma į kategorijas, kurios aprašomos plačiau. Aprašymas atitinkamą rezultatų lygmenį susieja su studento demonstruojamų kompetencijų lygmeniu;
- daugumoje skalių ir vertinimo aprašymų yra nuorodos į studijų planą, numatomus studijų rezultatus.

Atskirų aukštųjų mokyklų dokumentai, reglamentuojantys vertinimo skalę, pateikti prieduose Nr. 8– 11.

3. Išvados

Studentų vertinimo sistemų reglamentavimas nacionaliniu mastu beveik neegzistuoja. Vienintelė to apraška yra kokybės agentūros sukurtos kokybės užtikrinimo gairės ir tos pačios agentūros organizuojami išoriniai vertinimai, kurie turėtų užtikrinti bendrus kokybės principus.

Autonomijos daug ir pačiose aukštosiose mokyklose – daugeliu atveju bendra vertinimo skalė institucijai taikoma tik kaip rekomendacinė, paliekant laisvę atskiriems akademiniais padaliniais formuoti savo procedūras ir taikyti savas vertinimo skales.

Libiausiai paplitęs vertinimo skalės modelis yra procentinis. Studento pasiekimai vertinami procentine išraiška pagal tai, kaip sėkmingai jis pasiekė numatytus studijų dalyko rezultatus. Procentinė skalė gali būti siejama su įvertinimu raidėmis (A–F) arba skaičiais (4–1). Bendras studijų programos įverčių rodiklis įvertinamas „Honours“ lygmeniu.

4. Informacijos šaltiniai:

Aukštųjų mokyklų sąrašas: <http://www.education.ie/en/Learners/Information/Providers-of-Higher-Education/List.html>

Bendrosios kokybės rekomendacijos:

<https://www.qqi.ie/Downloads/Core%20Statutory%20Quality%20Assurance%20Guidelines.pdf>

Kvalifikacijų agentūros interneto svetainė: <https://www.qqi.ie/Pages/Home.aspx>

Interaktyvus visų kvalifikacijų žemėlapis: <http://www.nfq-qqi.com/index.html>

Stojimo tvarkos pakeitimai, taikomi nuo 2017 metų (keitėsi *grading* skalė): <http://www.iaa.ie/wp-content/uploads/2015/09/2017-New-LC-Grading-Scale-and-Revised-Points-Scale.pdf>

Airijos aukštųjų mokyklų kokybės tinklas: <http://www.iheqn.ie/home/default.asp?NCID=1>.

Airijos universitetų asociacijos interneto svetainė: <http://www.iaa.ie/>

Vertinimo procesų tyrimas: <http://www.teachingandlearning.ie/wp-content/uploads/2017/01/Profile-of-Assessment-Practices-Final-1.pdf>

III.2. Australija

1. Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu

Australijoje aukštąjį išsilavinimą galima įgyti universitetuose ir kitose aukštojo mokslo institucijose: tai *Technical and Further Education (TAFE) Institutes, Registered Training Organisations (RTOs)*. Australijos vyriausybės parama aukštojo mokslo sektoriui vykdoma formuojant politiką, skiriant finansavimą ir administruojant programas (<http://www.australia.gov.au/information-and-services/education-and-training/higher-education>).

1.1. Reglamentavimo forma

- Ūkio ministerija yra patvirtinusi kvalifikacijų sąrangą (<http://www.aqf.edu.au/aqf/in-detail/aqf-qualifications/>), kurioje aprašyti lygmenį apibūdinantys kriterijai, kvalifikacijų aprašai ir pateikta informacija institucijoms, kurios bus atsakingos už kvalifikacijos vystymą.
- Australijos mokymosi ir mokymo tarybos (angl. *Learning and Teaching Council*) iniciatyva parengtas dokumentas *Assessment 2020: Seven Propositions for Assessment Reform in Higher Education*. Šio dokumento paskirtis – keisti požiūrį į vertinimą, kuris leistų pagerinti studentų pasiekimų vertinimą ir drauge pagerintų studentų įgytos patirties kokybę (žr. 12 priedą).
- Australijos aukštojo mokslo kokybės ir standartų agentūra (angl. *Tertiary Education Quality and Standards Agency*) parengė Aukštojo mokslo standartų rinkinį (angl. *Higher Education Standards Framework (Threshold Standards) 2015*), kuris reglamentuoja kokybinius parametrus, vertinant aukštojo mokslo institucijas ir studijų programas. Šio dokumento pirmo skyriaus „Studentų dalyvavimas ir pasiekimai“ (angl. *Student Participation and Attainment*) ketvirtame poskyryje „Studijų rezultatai ir vertinimas“ (angl. *Learning Outcomes and Assessment*) apibrėžtos studijų rezultatų grupės ir jų ryšys su vertinimo metodais, kurie leidžia įvertinti studentų pasiekimų lygmenį (žr. 13 priedą).

1.2. Pasiekimų vertinimo skalė ir jos apibūdinimas

2007 m. keturiolika pirmaujančių Australijos universitetų inicijavo projektą *Proposal for an Australian Higher Education Graduation Statement*. 2008 metais buvo parengtas rekomendacijų rinkinys (žr. 14 priedą), kuriame taip pat pateikiama pasiekimų vertinimo skalė. Šiomis rekomendacijomis vadovaujasi dauguma Australijos universitetų.

Pasiekimų vertinimo skalė ir kokybinis apibūdinimas

HD	High Distinction	an outstanding level of achievement in relation to the assessment process (85–100%) išskirtinis pasiekimų lygis	Išlaikyta
DI	Distinction	a high level of achievement in relation to the assessment process (75–84%) aukštas pasiekimų lygis	
CR	Credit	a better than satisfactory level of achievement in relation to the assessment process (65–74%) geresnis nei patenkinamas pasiekimų lygis	

PS	Pass	a satisfactory level of achievement in relation to the assessment process (50-64%) <i>patenkinamas pasiekimų lygis</i>	
FL	Fail	an unsatisfactory level of achievement in relation to the summative assessment process providing at least one summative assessment task has been assessed (0-49%). <i>nepatenkinamas pasiekimų lygis apibendrinamojo vertinimo procese, jei bent viena vertinama užduotis įvertinta 0–49 %</i>	Neišlaikyta

Pasiekimų įvertinimo procentinės ribos įvairiose mokyklose gali svyruoti, ribą nustato aukštosios mokyklos taryba.

Dalykas taip pat gali būti įvardijamas kaip išlaikytas ar neišlaikytas, bet toks įvertis taikytinas tik fakulteto tarybos sprendimu.

Siekiant palengvinti nacionalinės pasiekimų vertinimo skalės susiejimą su kitų šalių vertinimo skalėmis, aukštosios mokyklos yra įpareigosotos naudoti GPA (angl. *Grade Point Average*) koeficientą, kuris leidžia procentinį įvertį versti keturių ar septynių balų įverčiu.

1 pavyzdys

Dalykas	Kreditų skaičius	Įvertinimas	GPA verčiant į keturių balų sistemą	Įvertinimo taškai (kreditų sk. x GPA)
AAA001	12,5	HD	4	50
ABC201	12,5	DI	3	37,5
BBB105	25	PS	1	25
CCC415	12,5	PS	1	12,5
XXX501	12,5	FL	0	0
DDD110	25	CR	2	50
SUMA	100	–	–	175
GPA = įvertinimo taškų suma / kreditų suma, GPA = 175/100 = 1,75 (keturių balų skalėje)				

2 pavyzdys

Dalykas	Kreditų skaičius	Įvertinimas	GPA verčiant į septynių balų sistemą	Įvertinimo taškai (kreditų sk. x GPA)
ABC101	12,5	HD	7	87,5
ABC102	12,5	DN	6	75
ABC103	12,5	CR	5	62,5
ABC104	25	CR	5	125
XYZ101	12,5	PP	4	50
XYZ102	12,5	PP	4	50
XYZ103	12,5	NN	0	0
TOTAL	100			450

15 priede pateikiamos Australijos pasiekimų vertinimo skalės sąsajos su kitų šalių universitetų vertinimo skalėmis; <http://www.unco.edu/CIE/studyabroad/Documents/Grade%20Equivalencies.pdf>.

16 priede pateikiamas vieno Australijos universiteto vertinimo skalės raidos pavyzdys.

1.3. Pasiekimų vertinimo kokybės užtikrinimas ar priežiūra

- Įtraukimas į akreditavimo procesus

Akredituojant institucijas ar programas atsižvelgiama į tai, kaip dera nacionalinės kvalifikacijos sąrangos, programos ir konkretaus dalyko numatyti studijų rezultatai ir numatytas jų pasiekimo įvertinimas.

- Apskundimo galimybė

Nacionalinio lygmens dokumentuose akcentuojama universitetų autonomija, tad pasiekimų vertinimo apskundimo procedūros išsamiai aprašomos ir pateikiamos universitetų internetinėse svetainėse, skiltyse *Complaints Management Guidelines*.

<http://www.swin.edu.au/corporate/feedback/complaints-management.html>,
<https://www.swinburne.edu.au/current-students/manage-course/exams-results-assessment/results/request-review/>

1.4. Pagrindinės įgyvendinimo nuostatos, reglamentuotos kaip rekomendacijos nacionaliniu lygmeniu

Nurodoma, kad:

- pasiekimų vertinimas turėtų remtis konkrečiam dalykui suformuluotais studijų rezultatais ir jų sąsajomis su vertinimo metodais. Tai leidžia nustatyti, kokių lygmeniu yra pasiekti numatyti dalyko studijų rezultatai;
- vertinimas turi būti telkiantis studentą studijoms, orientuojant jį į tai, ką reikia išmokti, siekiant efektyvaus mokymosi. Dėmesys pažymiui skatina reprodukcinį mąstymą ir trukdo efektyviam mokymosi procesui;
- vertinimo užduotys turi būti studentus įtraukiančios į organizuotą, nuoseklų darbą, lavinančios asmeninius įgūdžius, o ne tik atliekančios vertinimo funkciją;
- būtina studentams užtikrinti jų mokymosi grįžtamąjį ryšį. Atliekamos užduotys ar kita veikla per tinkamai sukurtą grįžtamąjį ryšį padeda formuoti studentų nuostatas;
- studentams turi būti suteiktos galimybės sekti savo pasiekimus ir kritiškai vertinti gautą informaciją, lyginti pasiekimus su standartais ir kritiškai patiems įsivertinti savo studijų pasiekimus;
- vertinimas turi leisti studentui matuoti savo pažangą ir parodyti tobulėjimo amplitudę. Studentai ir dėstytojai turi būti atsakingi partneriai mokymosi ir vertinimo procesuose;
- studijų programų turinys, studijų rezultatai turi skatinti studentą priimti atsakomybę už įverčius ir grįžtamojo ryšio procesus per kritinio mąstymo, savikritiškumo ugdymą;
- studentai turi plėtoti ir demonstruoti gebėjimą pagal nustatytus standartus įsivertinti savo ir įvertinti kitų studentų darbo kokybę;
- integruoto mokymosi vertinimas labiau atskleidžia studentų įgytų žinių, įgūdžių, nuostatų sąsajas;
- tarpinis vertinimas turi būti naudojamas studento pažangai skatinti, grįžtamajam ryšiui, o ne daryti lemiamą įtaką galutiniam vertinimui;
- studentų pasiekimai turi būti vertinami pagal nacionalinius ir tarptautinius standartus, pagal kuriuos profesinės bendruomenės galėtų susidaryti priimtina, pagrindžiančia nuomonę apie studento pasiekimus;
- turi būti atliekamas vertinimo periodiškasis palyginimas (seniau kursą baigusių ir naujausių studentų atsiliepimų), kuris leistų vykdyti tikslingus pakeitimus ir kurti standartus, kurie būtų efektyvūs ilgesnį laikotarpį;
- akademinės bendruomenės profesinis ir mokslinis požiūris į vertinimą turi būti vystomas, vertinamas instituciniu lygmeniu;
- vertinimo instrumentų plėtra turi būti formuojama vadovaujantis sisteminiu požiūriu.

2. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Auštosiose mokyklose, vadovaujantis nacionaliniais dokumentais, rengiama vertinimo politika. Tai gali būti aprašomojo pobūdžio dokumentas (žr. 17 priedą), <https://www.swinburne.edu.au/about/leadership->

[governance/policies-regulations/policies/assessment-results/](http://www.monash.edu/policy-bank/academic/education/learning-and-teaching/grading-scale-policy), ar konkreti vertinimo skalės taikymo politika, <http://www.monash.edu/policy-bank/academic/education/learning-and-teaching/grading-scale-policy>.

3. Išvados

Pasiekimų vertinimo sistema nacionaliniu lygmeniu reglamentuojama per aukštojo mokslo politikos formavimą, finansavimą ir įvairių bendrų programų rėmimą.

Nors akcentuojama universitetų autonomija ir jiems deleguota atsakomybė, aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas leido sukurti studentų pasiekimų vertinimo skalę, parengti sąsajų su kitose šalyse taikomomis vertinimo skalėmis metodikas.

Reglamentavimas nacionaliniu lygmeniu nukreiptas ne į dalykinius, metodinius, bet į rekomendacinius pasiekimų vertinimo ir į reikalavimų aukštosios mokykloms aspektus. Pagrindinė metodinė nuostata – holistinis požiūris į studijų programą bei jos dalis, aktyvus studento dalyvavimas tiek studijų, tiek savo pažangos vertinimo procesuose.

III.3. Jungtinė Karalystė

1. Bendroji informacija

1.1. Studijų kokybės užtikrinimas Jungtinėje Karalystėje

Jungtinės Karalystės (JK) studijų kokybės reikalavimus nustato nacionalinės Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo agentūros (angl. *Quality Assurance Agency for Higher Education, QAA*) patvirtintas Aukštojo mokslo kokybės kodeksas (angl. *Quality Code*; toliau – Kodeksas). Kodeksas – tai nacionaliniu susitarimu pagrįstas pavyzdinis kokybės užtikrinimo nuostatų rinkinys, skirtas studijoms aukštosiose mokyklose vykdyti. Kodeksas išdėsto **lūkesčius**, kuriuos visos aukštojo mokslo institucijos įpareigojamos tenkinti. Kodeksas neinterpretuoja teisės aktų ir nenustato įstatymų ar priežiūros reikalavimų.

Studijų pasiekimų vertinimo principai išdėstyti Kodekso skyriuje „B6: Studentų vertinimas ir įgytų mokymosi rezultatų pripažinimas“ (patvirtintas 2013 m. spalio mėn.).²⁹ Skyriuje informacija pateikiama vadovaujantis nuostata, kad pati aukštoji mokykla (t. y. kvalifikacinį laipsnį teikianti institucija) nustato, kokia apimtimi joje taikomi aprašyti vertinimo procesai.

1.2. JK kvalifikacijų sąranga

JK galioja du kvalifikacijų sąrangos dokumentai: *The Framework for Higher Education Qualifications of Degree-Awarding Bodies in England, Wales and Northern Ireland (FHEQ)* ir *The Framework for Qualifications of Higher Education Institutions in Scotland (FQHEIS)*.³⁰

Anglijos, Velso ir Šiaurės Airijos kvalifikacijų sąrangą sudaro 9 lygiai. Aukštojo mokslo kvalifikacija apima lygius nuo 4 iki 8.³¹ Atitinkamas kvalifikacijos lygis įvertinamas skirtingu baigimo dokumentu:

4 (sertifikato) lygis – aukštojo mokslo pažymėjimu arba atitinkamu dokumentu; trukmė – vieni bakalauro studijų metai;

5 (tarpinis) lygis – aukštojo mokslo diplomu; trukmė – dveji bakalauro studijų metai;

6 (bakalauro, arba *honours*) lygis – bakalauro kvalifikaciniu laipsniu; trukmė – treji ar ketveri studijų metai;

7 (magistro) lygis – magistro kvalifikaciniu laipsniu;

8 (mokslų daktaro) lygis – mokslų daktaro kvalifikaciniu laipsniu.

1.3. Vertinimo sistemos reguliavimas

JK nėra vieningo vertinimo sistemos teisinio reguliavimo. Skirtingos vertinimo sistemos naudojamos studijuojant **paprastojo** ir **honours (Hons)** kvalifikacinio laipsnio studijose ir studijų procese išsiskiria pagal

²⁹ [file:///C:/Users/User/Downloads/Chapter%20B6-%20Assessment%20of%20Students%20and%20the%20Recognition%20of%20Prior%20Learning%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Chapter%20B6-%20Assessment%20of%20Students%20and%20the%20Recognition%20of%20Prior%20Learning%20(1).pdf)

³⁰ <http://www.qaa.ac.uk/en/Publications/Documents/qualifications-frameworks.pdf>

³¹ <https://www.gov.uk/what-different-qualification-levels-mean/list-of-qualification-levels>

studento pasiekimų lygmenį. Paprastas kvalifikacinis laipsnis suteikiamas už teigiamus studijų pasiekimus, o siekiant *honours* diplomo pasiekimų lygis specifikuojamas.

Studijų procese ir studijų programos lygmeniu vertinami studijų kvalifikacinį lygmenį (paprastą / *honours* kvalifikaciją), studijų pakopą ir studijų krypties reikalavimus (angl. *Subject Benchmark Statement*) atitinkantys **studijų rezultatai**. Studijų krypties reikalavimai yra sudėtinė Kokybės kodekso dalis.³²

2. Vertinimo skalės

JK naudojamos keturios vertinimo sistemos:³³

- 1) procentinė skalė – bakalauro studijos,
- 2) procentinė skalė – magistrantūra,
- 3) 1 raidinė skalė,
- 4) 2 raidinė skalė.

Procentinė skalė. Bakalauro studijos			
Pirma vertinimo sistema: teisinė bazė	Procentinė skalė yra dažniausiai JK naudojama skalė, nes nėra teisinio vertinimo sistemos reguliavimo.		
Tikslinė studentų grupė	I pakopos studijų programos (BA, BSc, BEng, MEng, kt.)	Vertinimų imtis	0–100
		Teigiamas įvertinimas	40
		Kiti teigiamo įvertinimo lygmenys	40–49 (3-ias lygis) 50–59 (2-as žemesnysis lygis) 60–69 (2-as aukštesnysis lygis) 70+ (1-as lygis)
Vertinimo sistemos aprašymas	Galimi visi vertinimai nuo 0 iki 100. Pažangesnio (<i>honours</i>) lygio (1-o, 2-o aukštesniojo, 2-o žemesniojo, 3-io) kursuose vertinimas lygmenų režiuose (70+, 60–69, 50–59, 40–49) yra norma. Pasitaiko atvejų, kai teigiamas vertinimas yra žemesnis negu 40.		
Specifiniai bruožai	Paprastai vertinami atskiro modulio pasiekimai, bet galimas vieny studijų programos metų ir visos studijų programos pasiekimų vertinimas. Metinis vertinimas paprastai prilyginamas tais metais studijuotų modulių pagal jų kreditinę apimtį vidurkiui. Kvalifikacinį laipsnį suteikiančių studijų kursų įverčius kiekviena AM apskaičiuoja savaip. Apibendrintas kurso įvertis priskiriamas atitinkamam lygiui (1-am, 2-am aukštesniajam, 2-am žemesniajam arba 3-iam). Neigiamai įvertinti moduliai gali būti pakeičiami kitais arba panaikinami vadovaujantis apibrėžimu, koks studentas laikytinas užbaigusiu studijų programos metus arba tenkinančiu kvalifikacinius reikalavimus. Kiekviena AM pasitvirtina savo modulių keitimo arba panaikinimo tvarką.		

1.1 pavyzdys: University of Sussex³⁴

University of Sussex vadovaujasi Senato patvirtinta Egzaminavimo ir vertinimo tvarka (angl. *Examination and Assessment Regulations*). Kiekvienais metais Studijų plėtros ir kokybės skatinimo skyrius išleidžia

³² <http://www.qaa.ac.uk/assuring-standards-and-quality/the-quality-code/subject-benchmark-statements>

³³ *Egracons: European Grade Conversion Systems. Country Reports, Country Report – UK*, http://egracons.eu/sites/default/files/COUNTRY_REPORTS_14.09.2015.pdf.

³⁴ <http://www.sussex.ac.uk/skillshub/?id=267>

Egzaminavimo ir vertinimo tvarkos vadovą (toliau – Tvarka) (2016–2017 mokslo metais galioja 2016 m. spalį patvirtinta 5-oji Tvarkos versija).³⁵ Kiti studijas reguliuojantys dokumentai: universitete galiojantys vertinimo būdai (angl. *University Modes of Assessment*)³⁶, teisėtų išlygų taikymas (ypač negalią turintiems studentams) ir kita.

University of Sussex I pakopos vertinimo skalė

Programos lygis	Svoris
1-as lygis	70–100 %
2-as lygis, 1-as poskyris	60–69 %
2-as lygis, 2-as poskyris	50–59 %
3-ias lygis	40–49 %

1.2 pavyzdys. King’s College London³⁷

A (pass):	70% and above
B+ (pass):	65-69%
B (pass):	60-64%
C+ (pass):	55-59%
C (pass):	50-54%
D (pass):	40-49%
F (fail)	0-39%

³⁵ [https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=examination-and-assessment-regulations-handbook-2016-17-\(final\)docx.pdf&site=457](https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=examination-and-assessment-regulations-handbook-2016-17-(final)docx.pdf&site=457)

³⁶ [https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=modes-of-assessment-from-2016-17-\(for-webpages\).pdf&site=457](https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=modes-of-assessment-from-2016-17-(for-webpages).pdf&site=457)

³⁷ <https://web.archive.org/web/20140912120614/http://www.kcl.ac.uk/study/elc/Information-for-Current-Students/Handbooks/Foundation-Programme-Handbook/grading.aspx>

Procentinė skalė. Magistrantūra			
Antra vertinimo sistema: teisinė bazė	Procentinė skalė yra dažniausiai JK naudojama skalė, nes nėra teisinio vertinimo sistemos reguliavimo.		
Tikslinė studentų grupė	Magistrantai	Vertinimų imtis	0–100
		Teigiamas įvertinimas	50
		Kiti teigiamo įvertinimo lygmenys	50–59, teigiamas 60–69, pažangus 70+, su pagyrimu
Vertinimo sistemos aprašymas	Galimi visi vertinimai nuo 0 iki 100. Pasitaiko atvejų, kai teigiamas įvertis žemesnis negu 50.		
Specifiniai bruožai	Paprastai vertinami atskiro modulio pasiekimai, bet galimas vienu studijų programos metų ir visos studijų programos pasiekimų vertinimas. Metinis vertinimas paprastai prilyginamas tais metais studijuotų modulių pagal jų kreditinę apimtį vidurkiui. Visos studijų programos pasiekimų įvertį kiekviena AM skaičiuoja savaip.		

2.1 pavyzdys. University of Sussex³⁸

II pakopos įverčiai	Skalė
Su pagyrimu	70+ %
Pažangus	60–69 %
Išlaikyta	50–59 %

Pirma raidinė skalė			
Trečia vertinimo sistema: teisinė bazė	Naudoja mažiausiai viena AM – Aberdino Roberto Gordono universitetas (RGU). ³⁹ Kitos AM naudoja modifikuotą skalę.		
Tikslinė studentų grupė	Visi studentai	Vertinimų imtis	A–F
		Teigiamas įvertinimas	D
		Kiti teigiamo įvertinimo lygmenys	A = 70+ B = 60–69 C = 50–59 D = 40–49 E = 35–39 F = 0–34
Vertinimo sistemos aprašymas	AM pati apibrėžia ir aprašo kiekvieno režio vertinimą.		
Specifiniai bruožai	Paprastai vertinami atskiro modulio pasiekimai, bet galimas vienu studijų programos metų ir visos studijų programos pasiekimų vertinimas. Metinis vertinimas paprastai prilyginamas tais metais studijuotų modulių pagal jų kreditinę apimtį vidurkiui. Visos studijų programos pasiekimų įvertį kiekviena AM skaičiuoja savaip.		

³⁸ <http://www.sussex.ac.uk/skillshub/?id=267>

³⁹ Aberdeen Robert Gordon University Assessment and Recommendations of Assessment Boards, <file:///C:/Users/User/Downloads/A42013-146.pdf>

	Neigiamai įvertinti moduliai gali būti pakeičiami kitais arba panaikinami vadovaujantis apibrėžimu, koks studentas laikytinas užbaigusių studijų programos metus arba tenkinančiu kvalifikacinius reikalavimus. Kiekviena AM pasitvirtina savo modulių keitimo arba panaikinimo tvarką.
--	---

3.1 pavyzdys. University of Edinburgh

Edinburgo universitetas turi bendrą pasiekimų vertinimo modelį (angl. *Common Marking Scheme*), pritaikytą bakalauro ir magistrantūros studijoms. Išimtys taikomos veterinarinės medicinos ir chirurgijos bakalauro, medicinos bakalauro ir chirurgijos bakalauro, meno bakalauro universiteto koledže studijų programoms.⁴⁰

Bakalauro studijų vertinimo sistema (išskyrus veterinarinės medicinos ir chirurgijos bakalauro, medicinos bakalauro ir chirurgijos bakalauro)

HONOURS		NON-HONOURS	
Honours Class	Mark (%)	Grade	Non-Honours Description
1st	90-100	A1	Excellent
1st	80-89	A2	Excellent
1st	70-79	A3	Excellent
2.1	60-69	B	Very Good
2.2	50-59	C	Performance at a level showing the potential to achieve at least a lower second class honours degree
3rd	40-49	D	Pass, may not be sufficient for progression to an honours programme
Fail	30-39	E	Marginal Fail
Fail	20-29	F	Clear Fail
Fail	10-19	G	Bad Fail
Fail	0-9	H	Bad Fail

⁴⁰ <http://www.ed.ac.uk/student-administration/exams/regulations/common-marking-scheme>

Meno bakalauro minimalus teigiamas įvertinimas – 45 %, veterinarinės medicinos ir chirurgijos bakalauro – 50 %, o medicinos bakalauro ir chirurgijos bakalauro – 60 %.

Magistrantūros studijų vertinimo sistema

Mark (%)	Grade	Description
90-100	A1	An excellent performance, satisfactory for a distinction
80-89	A2	An excellent performance, satisfactory for a distinction
70-79	A3	An excellent performance, satisfactory for a distinction
60-69	B	A very good performance
50-59	C	A good performance, satisfactory for a masters degree
40-49	D	A satisfactory performance for the diploma and certificate, but inadequate for a masters degree
30-39	E	Marginal Fail
20-29	F	Clear Fail
10-19	G	Bad Fail
0-9	H	Bad Fail

Antra raidinė skalė			
Ketvirta vertinimo sistema: teisinė bazė	Naudoja mažiausiai viena AM – <i>University of Dundee</i> (iki 2015 m.)		
Tikslinė studentų grupė	Visi studentai	Vertinimų imtis	A1–BF
		Teigiamas įvertinimas	D3
		Kiti teigiamo įvertinimo lygmenys	A1, A2, A3 B1, B2, B3 C1, C2, C3 D1, D2, D3 MF = nežymiai neigiamas (angl. <i>marginal fail</i>) CF = aiškiai neigiamas (angl. <i>clear fail</i>) BF = visiškai neigiamas (angl. <i>bad fail</i>)
Vertinimo	AM pati apibrėžia ir aprašo kiekvieno režio vertinimą. Palyginimas su kitomis JK		

sistemos aprašymas	naudojamomis vertinimo sistemomis: A2+ = 1-as lygis B2–A3 = 2-as aukštesnysis lygis C2–B3 = 2-as žemesnysis lygis D2–C3 = 3-ias lygis
Specifiniai bruožai	Paprastai vertinami atskiro modulio pasiekimai, bet galimas vienu studijų programos metų ir visos studijų programos pasiekimų vertinimas. Metinis vertinimas paprastai prilyginamas tais metais studijuotų modulių pagal jų kreditinę apimtį vidurkiui. Visos studijų programos pasiekimų įvertį kiekviena AM skaičiuoja savaip. Neigiamai įvertinti moduliai gali būti pakeičiami kitais arba panaikinami vadovaujantis apibrėžimu, koks studentas laikytinas užbaigusių studijų programos metus arba tenkinančiu kvalifikacinius reikalavimus. Kiekviena AM pasitvirtina savo modulių keitimo arba panaikinimo tvarką.

Ketvirtos vertinimo sistemos modifikacijos naudojamos *Univeristy of Glasgow, Univeristy of Dundee* ir kituose universitetuose.

4.1 pavyzdys. *University of Glasgow*

University of Glasgow studijose vadovaujasi **Vertinimo kodeksu**⁴¹, kurio sudėtinė dalis – pasiekimų vertinimo sistema.⁴² Universiteto tinklalapyje skelbiamas elektroninė kodekso versija su naujausiais papildymais.⁴³ Skalės raidės atitinkantis studijų rezultatų pasiekimų lygmuo ir skalės elementų skirtumai apibrėžiami įverčių sistemos gairėse studentams.⁴⁴

Skalė	Vertė	Rėžis	Agreguotas balas	Pasiekimo lygis
A	Puiku	A1 A2 A3 A4 A5	22 21 20 19 18	1
B	Labai gerai	B1 B2 B3	17 16 15	2.1
C	Gerai	C1 C2 C3	14 13 12	2.2
D	Patenkinamai	D1 D2 D3	11 10 9	3
E	Silpnai	E1 E2 E3	8 7 6	

⁴¹ <http://www.gla.ac.uk/services/senateoffice/policies/calendar/calendar2016-17/feesandgeneral/assessmentandacademicappeals/reg16/#/>

⁴² http://www.gla.ac.uk/media/media_124293_en.pdf

⁴³ <http://www.gla.ac.uk/services/senateoffice/policies/assessment/codeofassessment/guide/>

⁴⁴ http://www.gla.ac.uk/media/media_106264_en.pdf

F	Nepatenkinamai	F1 F2 F3	5 4 3	Neišlaikyta
G	Labai nepatenkinamai	G1 G2	2 1	
H	Labai nepatenkinamai	-	0	
CR	Neišlaikyta			

4.2 pavyzdys. *University of Dundee*

Vertinimą reglamentuojantys dokumentai

University of Dundee studijose vadovaujasi **Vertinimo politikos gairėmis**, reglamentuojančiomis vertinimo ir grįžtamojo ryšio reikalavimus visuose universiteto padaliniuose.⁴⁵ Gairės, patvirtintos 2015 m., numato įgyvendinimo planą, pagal kurį nuostatos taikomos trimis režimais: tais metais įstojusiems studentams, visiems studijuojantiems arba etapais.

*University of Dundee vertinimo sistema*⁴⁶

Vertė	Skalė	Agreguotas balas	Pasiekimo lygis
Puiku	A1	23	1
	A2	22	
	A3	21	
	A4	20	
	A5	19	
Labai gerai	B1	18	2.1
	B2	17	
	B3	16	
Gerai	C1	15	2.2
	C2	14	
	C3	13	
Pakankamai	D1	12	3
	D2	11	
	D3	10	
Nežymiai neigiamai	M1	9	
	M2	8	
	M3	7	
Aiškiai neigiamai	CF	5	
Visiškai neigiamai	QF	2	
Nevertinamai	-	-	

⁴⁵ <https://www.dundee.ac.uk/media/dundeewebsite/pgla/documents/policies/Assessment%20Policy-2015-revised%202016.pdf>

⁴⁶ <https://www.dundee.ac.uk/registry/exams/assessmentscales/>

3. Išvados

1. JK neturi vieningos vertinimo sistemos – naudojamos keturios vertinimo sistemos arba jų modifikacijos.
2. Kiekviena AM turi savo patvirtintą pasiekimų vertinimo sistemą ir tvarką.
3. Toje pačioje AM skirtingos vertinimo sistemos gali būti naudojamos pirmosios ir antrosios pakopų studijų programose ir studijų programose pagal kvalifikacijos lygį (paprasto / *honours* diplomo studijose).

IV. Apibendrinimai

1. Reglamentavimas

Šiaurės šalims būdingas pasiekimų vertinimo sistemos suderinimas, kurio pasiekama per:

- išsamų teisinį reglamentavimą arba
- aukštųjų mokyklų susitarimą nacionaliniu lygmeniu.

Daugeliui iš minėtų šalių būdingas būtent išsamus teisinis reglamentavimas, kuris atitinka bendrą reglamentavimo tradiciją šiose šalyse, t. y. pasiekimų vertinimas yra proporcingai reglamentuojamas kartu su kitais aukštojo mokslo aspektais. Pasiekimų vertinimas dažniausiai aprašomas pagrindiniame aukštąjį mokslą reglamentuojančiame teisės akte. Taip pat kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, Danijoje, pasiekimų vertinimas reglamentuojamas ir žemesnės hierarchijos specialiai tam skirtais teisės aktais.

Visgi yra Šiaurės šalių, kurios pasiekimų vertinimo suderinimo siekia per „minkštuosius“ įrankius (pvz., rekomendacijas) ir aukštųjų mokyklų susitarimą (Norvegija ir Suomija). Tam reikalingos gerai funkcionuojančios ir institucionalizuotos aukštųjų mokyklų asociacijos. Pavyzdžiui, Norvegijoje veikianti UHR atlieka daug tyrimų ir analizių, rengia rekomendacijas dėl pasiekimų vertinimo aukštesiose mokyklose.

Anglosaksiškose sistemose pasiekimų vertinimo suderinimo yra gerokai mažiau. Šios sistemos reguliuojamos ypač silpnai, ir tai atitinka bendrą tokių šalių reglamentavimo tradiciją: daugelis aukštojo mokslo aspektų nėra reglamentuoti nacionaliniu lygmeniu, bet remiasi natūraliai susiklosčiusia tradicija ir iš jos kylančiu sutarimu. Šioms sistemoms mažiau būdingi ir aukštųjų mokyklų susitarimai – tokios iniciatyvos ryškesnės Australijoje. Visais kitais atvejais pasiekimų vertinimo suderinimo lygmuo, būtinas mobilumui sistemos viduje, yra suformuotas tradicijos ir paremtas netiesioginiu reglamentavimu, pavyzdžiui, su kokybės užtikrinimu susijusiais dokumentais, kuriais numatomi su pasiekimų vertinimu siejami lūkesčiai.

2. Skalė

Šiaurės šalyse vertinimo skalė yra apibrėžta nacionaliniu lygmeniu. Visais analizuotais atvejais naudojama ECTS atspindinti pasiekimų vertinimo skalė, apimanti penkis patenkinamus ir du arba vieną nepatenkinamą įvertį. Pastebėtina, kad beveik visos iš analizuotų šalių (išskyrus Daniją) neturi ECTS skalėje numatyto papildomo nepatenkinamo *Fx* įverčio, t. y. nepatenkinamas įvertis nėra diferencijuojamas. Beveik visos Šiaurės šalys deklaruoja, kad skalės pakeistos įgyvendinus reformas, siekiant įgyvendinti Bolonijos proceso reikalavimus, ir buvo modeliuojamos pagal ECTS skalę.

Anglosaksiškos tradicijos šalyse nėra nacionaliniu lygmeniu reglamentuotos vertinimo skalės, bet visose analizuotose šalyse gyvuoja panašios tradicijos. Pasiekimų vertinimo skalė susideda iš kelių dedamųjų, kurios dažniausiai yra:

- lygis, arba klasifikatorius;
- raidinis įvertis;
- procentinis įvertis.

Šių dedamųjų išraiškos gali būti skirtingos, bet visais atvejais numatyta pirminė smulkiausia skalė (dažniausiai procentinė), kuri naudojama asmens dalyko žinių ir gebėjimų lygiui įvertinti, ir išvestinės stambėjančios skalės, skirtos pasiektam įverčiui klasifikuoti, paprastesniam jo naudojimui ir interpretavimui už aukštosios mokyklos ar fakulteto ribų (dažniausiai dalyko lygmeniu naudojama raidinė skalė, o laipsnio lygmeniu naudojamas lygis, arba klasifikatorius).

Stambiausias asmens pasiekimus atspindintis elementas yra lygis, arba klasifikatorius, kuris rodo bendrą asmens pasiekimų suvestinę. Jis įprastai yra 4 elementų (*first class, second class lower division, second class upper division* ir *third class*) ir dažniausiai taikomas laipsniams klasifikuoti. Klasifikuojami tik tam tikrus reikalavimus atitinkantys laipsniai, todėl visi 4 elementai rodo patenkinamus pasiekimus. Nors ir nėra nacionalinio reglamentavimo, toks klasifikavimas įprastai yra vienodas visose aukštosiose mokyklose.

Pažymėtina, kad abiem atvejais skiriasi ir nepatenkinamo įverčio interpretavimas. Kaip minėta anksčiau, Šiaurės šalyse nepatenkinamas įvertis dažnai nėra diferencijuojamas, ir tai yra aiškus įvertinimo „išlaikyta“ ir „neišlaikyta“ atskyrimas su iš to kylančiomis pasekmėmis. Anglosaksiškose šalyse linkstama nepatenkinamą įvertį labiau diferencijuoti, įvedant tarpinius įverčius, tokius kaip *condoned pass* arba *marginal fail*, kurie, nors žymi nepatenkinamą įvertį, tam tikromis aplinkybėmis gali būti laikomi tinkamu kurso egzamino išlaikymo įvertinimu ir kreditų už jį suteikimui.

3. Skalės apibūdinimas

Šiaurės šalyse kokybinis skalės apibūdinimas beveik visais atvejais yra vienodas nacionaliniu lygmeniu, ir dažnai juo rodoma aiški sąsaja tarp pasiekimų vertinimo ir studijų rezultatų (Danijoje, Estijoje, Norvegijoje). Konkretūs aukštųjų mokyklų studijų rezultatai ir jų pasiekimo lygmens susiejimas su atitinkamais įverčiais dažniausiai aprašomi prie konkrečių dalykų ar programų tikslų. Anglosaksišką tradiciją turinčiose šalyse aprašant skalę kokybiniai aprašymai yra skurdesni, mažiau rodantys sąsają su studijų rezultatais.

Siekiamas procentinis įverčių pasiskirstymas anglosaksiškose šalyse nėra minimas. Šiaurės šalyse naudojamos skalės, nors ir paremtos ECTS, yra kriterinės. Visgi tam tikrais atvejais (Danijoje, Norvegijoje) procentinis įverčių pasiskirstymas stebimas nacionaliniu lygmeniu ir tuo remiantis teikiamos atitinkamos rekomendacijos, nes tinkamas pasiskirstymas didelėse grupėse laikomas tinkamo ir nuoseklaus skalės naudojimo atspindžiu.

4. Kokybės užtikrinimas

Šiaurės šalių sistemos turi įvairesnių ir aiškiau identifikuojamų kokybės užtikrinimo mechanizmų, kurie padeda nacionaliniu lygmeniu suderinti pasiekimų vertinimą. Visuose juose numatyta, kad pasiekimų vertinimas yra įtrauktas į vidinius ir išorinius kokybės užtikrinimo procesus. Visgi numatyti ir kiti mechanizmai, tokie kaip apskundimo nacionaliniu lygmeniu galimybė arba stebėseną, rekomendacijų

teikimas per aukštųjų mokyklų asociacijas ar išorinius egzaminuotojus. Anglosaksiškose aukštojo mokslo sistemose tradiciškai vienintelė stebėsenos priemonė nacionaliniu lygmeniu įgyvendinama per kokybės užtikrinimo mechanizmus.

5. Įgyvendinimas aukštosiose mokyklose

Beveik visais atvejais analizuotų Šiaurės šalių aukštosios mokyklos teikia išsamią informaciją apie pasiekimų vertinimo sistemas, pagrindinius jų principus, konkrečiai apibrėžia studijų programai ar dalykui numatytus studijų rezultatus ir jų pasiekimų vertinimą.

Pažymėtina, kad ne visais atvejais anglosaksiškose šalyse aukštosios mokyklos teikia išsamią informaciją apie pasiekimų vertinimą, ne visada įvardija numatytus studijų rezultatus. Tai gali būti siejama ir su nacionalinio reglamentavimo, kuris įpareigotų teikti tokią informaciją, trūkumu.

Ir Šiaurės šalių, ir anglosaksiškos tradicijos aukštosios mokyklos įprastai yra nusimačiusios vertinimo apskundimo mechanizmus ir tvarką.